

De Jongen op de laatste Bank

2006

Juan Mayorga

In 2012 verfilmd als *DANS LA MAISON* in een regie van François Ozon.

© Vertaling 2017

Hedwig Cooremans
't Serclaesstraat 11
1740 Ternat

02/582.09.48

hedwig.cooremans@telenet.be

Users/telenet.be

Personen

- * HERMAN
- * JEANNE
- * CLAUDIO
- * RAF Jr.
- * RAF Sr.
- * ESTHER

* * * * *

Multidecor.

Herman leest een opstel waarbij hij aanstipt met rode balpen. Soms moet hij glimlachen om wat hij leest, dan ergert hij zich. Hij schrijft een nul op het blad, legt het op een hoopje rechts van hem en neemt een blad van het hoopje links. Hij leest een zin, zet een nul op het blad en legt het op het hoopje rechts. Hij neemt het volgende. Hij zit zich nog steeds te ergeren wanneer Jeanne binnenkomt.

HERMAN. En? Hoe is 't geweest?

JEANNE. Je had mee kunnen komen.

HERMAN. Ik ga niet meer naar de mis sinds mijn veertiende.

JEANNE. Het was geen misviering. Het was een begrafenis.

HERMAN. Hij was geen familie of geen vriend. Kom me niet vertellen dat Bruno een vriend was.

JEANNE. Om niet alleen te moeten gaan. Om eens met iemand te kunnen babbelen. *(Stilte.)* Ik heb de tweeling gezien. Ze zijn zoals Bruno ze beschreef. Ga ik me verkleden en gaan we naar de film? Iets om te lachen.

HERMAN. Jij hoeft je niet te verkleden, jij bent heel mooi zo. Wacht even tot ik hier klaar ben. Kom eens kijken, dit is pas om te lachen.

Hij doet verder. Jeanne bladert door het rechtse hoopje.

JEANNE. Nul. Drie. Nul. Man, man, man. Een vijf! Twee. Nul... Zijn ze zo slecht?

HERMAN. *(Zonder te stoppen met lezen.)* Slechter kan niet! Het slechtste jaar uit mijn carrière.

JEANNE. Dat zei je vorig jaar al. En het jaar daarvoor ook.

Herman zet een 1 op het blad, geeft het aan Jeanne en neemt een nieuw blad.

HERMAN. *(Leest.)* “Zaterdag heb ik tv gekeken. Zondag was ik moe en heb ik niks gedaan.” En dat is het. Ik heb hen een half uur gegeven. Twee zinnetjes. 48 uur uit het leven van een gast van 17. Zaterdag: tv, zondag: niks. *(Hij zet een nul op het blad, geeft het aan Jeanne en neemt het volgende.)* Ik heb hen niet gevraagd om een ode in elflettergrepige verzen te schrijven. Ik heb hen

gevraagd me om iets te vertellen over hun weekend. Om te zien of ze twee zinnen aan mekaar kunnen knopen. Niet dus. Ze kunnen het niet. (*Leest.*) “Ik heb een hekel aan zondagen. Zaterdag vind ik wel leuk, maar deze zaterdag mocht ik van mijn vader niet uitgaan en hij heeft mijn gsm afgepakt.” (*Hij zet een nul op het blad en legt het op het rechtse hoopje.*) Ik heb een poging gedaan om hen uit te leggen wat het begrip *perceptie* inhoudt. Maar het met hen over *perceptie* hebben is hetzelfde als met een chimpansee discussieren over de *Origin of Species*. Ik lees hen het begin voor van *Moby Dick*, in de veronderstelling dat ze weten waar ik het over heb, dat ze van de film hebben gehoord. Ik leg hen uit dat het verhaal wordt verteld door een zeeman. Ik vraag: “En als het nu door iemand anders wordt verteld, bijvoorbeeld door Kapitein Achab?” Ze gapen me aan in shock, alsof ik hen het raadsel van de sfinx heb voorgelegd. “Goed, jullie gaan voor mij een opstel schrijven over je activiteiten van het voorbije weekend. Je krijgt een half uur.” En dit is het resultaat. Welk noodlot heeft me ertoe aangezet voor dit soort job te kiezen? Bestaat er iets ellendiger dan het doceren van literatuur in het laatste jaar? Ik heb dit beroep gekozen in de veronderstelling dat ik contact zou houden met grootse literaire werken. Ik kom alleen in contact met verschrikking. En het ergste is niet dag na dag geconfronteerd te worden met hemelhoge onwetendheid. Het ergste is je de dag van morgen proberen voor te stellen. Want die gasten zijn de toekomst. Wie zal kennis met hen maken zonder weg te zinken in totale wanhoop? Doemdenkers voorspellen de invasie van barbaren, maar ik zeg u: ze zijn er al! De barbaren zijn er al. Hier, in onze klaslokalen. (*Hij neemt het volgende blad.*)

JEANNE. Ik wist niet of ik hen moest condoleren. Ik stond net op het punt te vertrekken toen één van hen naar me toekwam. Ik weet niet meer dewelke, hoor; ik houd ze niet uit mekaar. Ze zei dat ze morgen naar de galerie gingen komen om over de toekomst te praten. *Om over de toekomst te praten.* Luister je eigenlijk wel?

Herman is volledig in beslag genomen door wat hij leest.

JEANNE. Verder niks speciaals?

HERMAN. (*Leest.*) «Mijn weekend. Door Claudio Grootaerts. Zaterdag ben ik gaan studeren bij Rafael De Jonghe thuis. Het idee kwam van mij omdat ik al lang eens in dat huis wou zijn. Deze zomer ben ik 's avonds vanuit het park het huis gaan bekijken en op een avond betrapte de vader van Raf me bijna toen ik aan de overkant op het trottoir stond. Vrijdag, nadat Raf een onvoldoende voor wiskunde had gehaald, heb ik ervan geprofiteerd om hem een ruil voor te stellen. “Jij helpt me met filosofie en ik help jou met wiskunde”. Dat was natuurlijk maar een voorwendsel. Ik wist dat ik bij hem thuis binnen zou geraken als hij toestemde, omdat ons huis in een straat ligt waar Raf toch nooit komt. Om 10 uur drukte ik op de bel en het huis opende zich voor mij. Ik volgde Raf naar zijn kamer en die was zoals ik ze me had voorgesteld. Ik had het zo geregeld dat ik hem alleen kon laten met een vraagstuk van driehoeksmeting, terwijl ik eens ging rondneuzen, zogezegd op zoek naar een cola. Eindelijk was ik in het huis waarvan ik me zo dikwijls had ingebeeld dat ik er zou zijn. Het is groter dan ik dacht. Ons huis past er vier keer in. Het is erg netjes en alles is keurig opgeruimd. “Mooi, dat volstaat voor vandaag,” dacht ik, en net toen ik van plan was om naar Raf terug te keren, eiste een bepaalde geur mijn aandacht op: de onmiskenbare geur van een vrouw uit de middenklasse. Ik liet me leiden door deze geur, die me naar de zitkamer bracht. En daar, in de sofa, terwijl ze een tijdschrift over decoratie doorbladerde, ontmoette ik de dame van het huis. Ik bleef haar aankijken tot ze de ogen opsloeg, ogen van een kleur die harmonieerde met die van de sofa. “Hallo. Jij moet Carlos zijn.” Wat een stem! Waar leren ze dit soort vrouwen zo spreken? “Claudio,” reageerde ik, terwijl ik haar recht bleef aankijken. “Op zoek naar het toilet?” “De keuken.” Ze vergezelde me. “Wil je ijs?” Ik keek naar haar handen terwijl ze de ijsblokjes uitklikte. Trouwring aan de rechter- en gewone ring aan de linkerhand. Ze schonk voor zichzelf een Martini in. “Neem wat je wil,” zei ze. “Je bent hier thuis.” Zij keerde terug naar de sofa en ik naar de kamer van Raf. Ik loste het vraagstuk van driehoeksmeting voor hem op. Hij zal veel hulp nodig hebben om dit semester zijn cijfers voor wiskunde te halen. “*Wordt vervolgd*”.»

Stilte.

JEANNE. Staat er “*Wordt vervolgd*”?

HERMAN. Tussen aanhalingstekens.

Hij schrijft een zeven op het opstel en neemt het volgende.

JEANNE. Een zeven?

HERMAN. Er staan geen taalfouten in en qua woordenschat is het niet kwaad. Het is geen Claus, maar vergeleken met de andere... Hoeveel zou jij hem geven?

JEANNE. Ik ging met dat opstel naar de directie.

HERMAN. Waarom? Omdat de ogen van de moeder van zijn vriend Raf dezelfde kleur hebben als haar sofa?

JEANNE. Wie is die jongen?

HERMAN. Ik denk dat hij op de laatste bank zit, maar ik weet het niet zeker. Ik ken ze nog niet zo goed. We zijn amper twee weken bezig.

JEANNE. Jij geeft hem een zeven en daarmee is de kous voor jou af. “*Wordt vervolgd*”.

HERMAN. Heb je liever dat ik hem een zes geef? Minder dan zes kan niet.

JEANNE. Nee, hij lacht je uit. En jij geeft hem een zeven.

HERMAN. Hij lacht mij uit? Heb ik niets van gemerkt.

JEANNE. Hij lacht met iedereen. Met jou, met zijn vriend Raf, met de moeder van Raf Jr... (*Leest.*) “Claudio, reageerde ik, terwijl ik haar recht bleef aankijken.” Wie denkt hij wel dat hij is? Waarom vraag je hem niet om het in de klas luidop voor te lezen? Om eens te zien of die andere, die Raf, hem geen ferme mep zou verkopen. Als die Raf tenminste bestaat. (*Leest.*) “Rafael De Jonghe”. Bestaat die wel echt? 't Kan evengoed fantasie zijn.

Herman doorbladert het hoopje links en haalt er een blad uit.

HERMAN. (*Leest.*) “Zaterdagvoormiddag heb ik wiskunde gestudeerd met mijn vriend Claudio. 's Namiddags ben ik met mijn vader gaan basketten. 't Was een erg omstreden match, maar we hebben gewonnen en we zijn het met de hele bende

gaan vieren. Zondag...”

Hij leest in stilte verder. Hij zet een vijf op het blad en legt het op het hoopje rechts.

JEANNE. Een vijf? Dit lijkt me een goeie knul. Aan die andere geef je een zeven en aan hem maar een vijf.

HERMAN. Dit is geen cursus moraal of godsdienst. Dit is Nederlands, literatuur. *(Neemt een nieuw blad.)*

JEANNE. Raakt het je niet meer dan dat? Ik zou het er minstens met hem over hebben. Waarom ga je niet eens met hem praten?

CLAUDIO. U wou me spreken?

HERMAN. Ga zitten, jongen.

Claudio gaat zitten.

HERMAN. Ik wou het even hebben over je opstel betreffende het weekend. Ik maak me zorgen.

CLAUDIO. De interpunctie? Ik lig altijd overhoop met de puntkomma.

HERMAN. De interpunctie zit goed.

CLAUDIO. Wetenschappen ligt me beter, maar dit jaar ga ik serieus werk maken van talen.

HERMAN. Het betreft de inhoud. Je hebt het over een jongen uit je klas. Over zijn familie. Sommige mensen zouden dit verkeerd kunnen opvatten.

CLAUDIO. Vindt u? Of bedoelt u iemand anders? Heeft iemand anders het gelezen?

HERMAN. Nog niet. Maar ik denk erover na om het aan de directie door te spelen. Eens kijken hoe die erover denkt.

CLAUDIO. Ik heb het niet voor de directie geschreven. Ik heb het voor u geschreven.

Stilte.

HERMAN. Hoe denk je dat je vriend Raf zich zou voelen als hij dit leest? *(Leest.)*

“... nadat Raf een onvoldoende had gehaald voor wiskunde, heb ik ervan geprofiteerd om eiste een bepaalde geur mijn aandacht op: de onmiskenbare geur van een vrouw uit de middenklasse.” Het gaat niet alleen om wat

je zegt. Het gaat om wat tussen de regels staat. De toon waarop. Stel dat ik het je in de klas zou laten voorlezen. Hoe zou Raf zich voelen als hij dit hoort?

CLAUDIO. Ik weet niet hoe hij zich zou moeten voelen. Ik heb het ook niet voor hem geschreven. U hebt ons gezegd dat we iets moesten schrijven over ons weekend. Het was uw idee.

Stilte.

HERMAN. We gaan het hierbij laten. Ik weet niet wat de bedoeling is, maar het staat er nu eenmaal. Laten we de bladzijde omslaan.

CLAUDIO. (*Wil gaan.*) De oefening over de adjectieven, mag ik die nu al inleveren?

HERMAN. Maandag, had ik gezegd.

CLAUDIO. Ik heb ze gisteravond gemaakt, in één trek. Als ik tenminste goed heb geluisterd. We moesten een opstel maken met de adjectieven van die lijst. Zo was het toch? (*Hij haalt de oefening uit zijn boekentas.*)

HERMAN. Het is niet meer dan een spelletje om jullie iets te doen schrijven.

CLAUDIO. Ik weet niet of ik dezelfde volgorde moest gebruiken van de lijst of dat ik ze mocht husselen. Ik heb ze in dezelfde volgorde gebruikt.

HERMAN. De volgorde was om het even. Heb ik gezegd.

CLAUDIO. Ik wist ook niet of ik nog andere adjectieven mocht gebruiken, naast die van de lijst. Ik heb er eentje twee keer gebruikt. Twee keer *compleet*.

HERMAN. Je hoeft het maandag pas in te leveren. Wil je 't niet houden en nog eens door-nemen?

CLAUDIO. Ik wil het graag nu inleveren. Dit weekend ga ik me concentreren op wiskunde.

Hij geeft de oefening af en gaat weg. Stilte. Herman neemt het blad en leest. Na de tentoonstelling is Jeanne bezig met het afbreken en het inpakken van haar kunstwerken. Herman komt aan, laat zijn boekentas ergens achter en helpt een handje.

JEANNE. Is dit volgens jou kunst voor zieke geesten?

HERMAN. Kunst voor zieke geesten?

JEANNE. Volgens die twee is het niet meer dan dat. Ze hebben dat natuurlijk gezegd nadat ze hun neus in de facturen hadden gestoken. Eerst hebben ze me de facturen gevraagd en pas daarna hebben ze hun kritiek gespuid. Als ik goed verkocht had, zouden ze het niet eens gehad hebben over kunst voor zieke geesten. Ik had al een vermoeden dat ze een stelletje intolerante conservatieven zijn. Om wat Bruno me had verteld. Twee plattelanders voor wie het om het even is of ze een kunstgalerie overnemen of een frietkot. Hoe durven ze zeggen dat dit kunst is voor zieke geesten?

HERMAN. Je weet wat ik over dit soort vertoningen denk. Ik moet gezichten kunnen zien. Mensen. Ik voel me oneindig eenzaam tussen al deze...

JEANNE. Dit is niet het moment, Herman. Alsjeblieft! Ik sta op het punt mijn job te verliezen. Dit is niet het moment om je theorieën over contemporaine kunst te etaleren. Zeg liever samen met mij wat voor onbeschaamde boerenkinkels die twee zijn.

HERMAN. Gaat ze dicht? Gaan ze de galerie sluiten?

JEANNE. Ze geven me een maand. Een maand om te bewijzen dat dit haalbare kaart is. Om iets te vinden dat verkoopt, maar dan iets dat verkoopt in een kunstgalerie en niet – ik zeg maar wat – een frietkot. En als ik het niet vind? Dan gaan ze de lokalen overlaten en kan ik de pot op. (*Ze werkt in stilte verder.*) Ze hebben de stukken staan bepotelen. Je had hun gezichten moeten zien. “Kunst voor zieke geesten”... En hoe is jouw dag geweest?

HERMAN. Niks bijzonders. Och ja, ik heb met die jongen gepraat.

JEANNE. En?

HERMAN. We hebben wat gebabbeld en daarna heeft hij de oefening over de adjectieven ingeleverd. Die welke ik ieder jaar geef.

JEANNE. Die van *Gebruik de volgende Adjectieven*?

HERMAN. Die, ja.

JEANNE. En?

HERMAN. Hij heeft het opnieuw gedaan. Laten we zeggen dat hij mij het tweede hoofdstuk heeft bezorgd. Hij had het gezegd. Weet je nog? “*Wordt vervolgd*”.

Stilte.

JEANNE. Heb je 't meegebracht?

HERMAN. Ja.

Stilte.

JEANNE. Je hebt liever dat ik het niet lees.

HERMAN. Ik weet niet of ik er goed aan doe.

JEANNE. Ik lees al ruim dertig jaar de dingen van je leerlingen.

HERMAN. Maar dit is wat anders, of niet?

Jeanne doet verder met haar werk. Herman opent zijn boekentas en geeft de oefening aan Jeanne, die begint te lezen.

CLAUDIO. “Schrijf een opstel waarin de volgende adjectieven voorkomen: *gelukkig, compleet, donker, goed, gezellig, geconcentreerd, klein, heilig, ouder en geweldig.*” (*Stilte.*)

«Maandag heb ik Rafael De Jonghe opgezocht en ik heb hem voorgesteld om opnieuw samen te studeren. Die van wiskunde had hem net gefeliciteerd voor zijn oefeningen van driehoeksmeting en hij was zo *gelukkig*. Alsof hij de Nobelprijs had ontvangen. Hij wou er dezelfde avond nog aan beginnen. Onderweg praatten we over dingen waarover jongens van onze leeftijd verondersteld worden te praten: de meiden, wat we later gaan studeren... Over dat soort dingen hadden we het, toen we zijn huis bereikten.

Waarom Raf? Waarom ik hem heb gekozen? Omdat hij *compleet* anders is. Hij is normaal. Er zijn er nog in onze klas die *compleet* anders zijn, maar vorig jaar was er bij Raf iets dat mijn aandacht trok. Toen we de school verlieten, zag ik dat zijn ouders hem dikwijls stonden op te wachten. Hand in hand. Andere jongens zouden zich schamen zijn als hun ouders naar de school kwamen. Omdat ze zich schamen om de situatie zelf of omdat ze zich schamen om hun ouders. Raf niet. Raf kan zich daar best in vinden. Ik vroeg

me af: hoe zou het bij hem thuis zijn? Hoe zou het huis van een gewone familie er vanbinnen uitzien?

De deur werd geopend door een *donkere* vrouw die *evengoed* vijftien of vijfenvijftig kon zijn. De dame van het huis bevond zich in een *gezellige* zitkamer, met het tijdschrift "*Huis en Tuin*" in de ene en een rolmeter in de andere hand. Ze merkte onze aanwezigheid amper op, zo *geconcentreerd* was ze bij het opmeten van een muur.

"Raf," zei ze. "En dit is je vriend... Carlos?"

"Claudio."

Op de tv stond, naast een *kleine* Chinese draak een foto van de *heilige* familie op het strand, toen Raf nog *klein* was: papa, mama, een baby en een meisje iets *ouder* dan Raf. De draak keek ernaar alsof hij hen allemaal ging opvreten.

"Ik heb een zeven voor wiskunde", begon Raf.

"Een zeven? *Geweldig!* Wat willen jullie als vieruurtje?"

Het was de andere vrouw die het voor ons klaarmaakte. De dame bleef in de zitkamer, met het tijdschrift in de ene en de rolmeter in de andere hand. Ze zweefde rond als een geest. "*Wordt vervolgd*".»

JEANNE. Afschuwelijk.

HERMAN. Hoe afschuwelijk?

JEANNE. Vind jij dat niet afschuwelijk?

HERMAN. Sinds wanneer ben jij moraliste geworden? Jij, die dingen hebt tentoongesteld die voor oogschade hebben gezorgd, zoals die tentoonstelling van opblaasbare poppen. Moet jij je zitten ergeren omdat een jongen van zeventien denkt zoals hij 't zelf wil?

JEANNE. Niet om wat hij denkt, hij noteert het ook. Tentoonstelling van opblaasbare poppen... Als iemand je zo zou horen. Ik heb de galerie toch niet veranderd in een sekshop! De poppen waren gefatsoeneerd. De ene kreeg het gezicht van Stalin, de andere dat van Hitler... Het had betekenis. Voor wie het wou zien. Je zou eens met de directie moeten praten.

HERMAN. Goed, ik praat met de directie. De jongen wordt gestraft met een week schorsing. Of ze gooien hem eruit, of ze stoppen hem in de gevangenis, of ze

executeren hem. Zo goed?

JEANNE. Of met je collega's, of met de vakleerkrachten. En met de ouders, uiteraard zou je met de ouders moeten praten.

HERMAN. Zodat ze hem bij hen thuis niet meer binnen laten.

JEANNE. Met de ouders van Claudio, de auteur. Die jongen heeft psychiatrische assistentie nodig. Hij kan gevaarlijk zijn. Hij is in staat hen iets aan te doen. Jij moet er paal en perk aan stellen voor er iets ernstigs gebeurt.

HERMAN. Hij is een woedend jongmens, meer niet. Een jongen die overhoop ligt met de wereld. Je zou voor minder. Beter dat hij zijn woede op die manier ventileert in plaats van op straat mensen neer te steken. Ik ben eerder bang voor de anderen. Die zijn pas gevaarlijk. Zij hebben nergens nog respect voor: noch voor de schrijfwijze, de syntaxis of het gezond verstand. Naast Claudio zijn degenen die het minste fouten maken, twee meisjes die amper zes maanden in België wonen. De laatste keer dat ik de hele bende naar het theater vergezelde, had ik de hele voorstelling lang plaatsvervangende schaamte. Maar als je daar kritiek durft op geven, krijg je een hele kudde pedagogen over je heen.

JEANNE. Je spreekt over hen alsof ze een homogene massa vormen. Je zou hen zonder vooroordelen moeten benaderen. Zonder hen a priori te veroordelen.

HERMAN. Wie? De pedagogen?

JEANNE. Nee, je leerlingen. (*Bekijkt de oefening van Claudio.*) Ofwel heeft hij een probleem en probeert hij je aandacht te trekken. Hoe is hij in de klas?

HERMAN. Hij zit op de laatste bank. Hij zegt niets. Hij neemt niet deel aan het lesgebeuren. Hij zorgt niet voor problemen. Voor de overige vakken profileert hij zich noch naar onder, noch naar boven, behalve voor wiskunde.

JEANNE. Met andere woorden, je hebt je geïnformeerd.

HERMAN. Hij is een kei voor wiskunde. Gaan we nog weg of niet?

JEANNE. Ze laten hem in hun huis binnen en hij... 't Is een smeerlapje.

HERMAN. 't Is een rare snuiter. Of nee, een gast die gewoon doet waar hij zin in heeft.

JEANNE. Zat jij misschien ook op de laatste bank?

HERMAN. Dat is de beste plaats. Niemand ziet je, maar jij ziet iedereen.

JEANNE. Stel even dat die opstellen openbaar worden gemaakt. Dan word jij in zekere

zin gecompromitteerd.

HERMAN. Hoezo? Gecompromitteerd?

JEANNE. In zekere zin – heb jij jezelf tot medeplichtige gemaakt.

HERMAN. Medeplichtige aan?

JEANNE. Als je 't niet wil inzien, dan zie je 't maar niet in. (*Neemt nog een object.*)
“Kunst voor zieke geesten”.

HERMAN. (*Tot Claudio.*) Ik zou je ouders willen spreken. Heb je liever dat ik hen bel, of dat jij hen zegt dat ik hen wil ontmoeten?

CLAUDIO. Bel hen als u wil. Zij is er niet en hij neemt niet op.

Stilte. Herman legt de oefening van de adjectieven voor zich op tafel.

HERMAN. Hier is *goed* geen adjectief, maar een bijwoord als je het koppelt aan *even*. (*Leest.*) “De deur werd geopend door een *donkere* vrouw die *evengoed* vijftien of vijfenvijftig kon zijn.” Wat betreft de stijl, zit je geprangd tussen Herman Hesse en Jules Verne. Dat is normaal op jouw leeftijd. Op jouw leeftijd lees je om het even wat. (*Haalt een boek uit zijn boekentas.*) Deze komt niet uit de bib, hij is van mij. Niets onderstrepen, geen hoekjes plooien, niet omgekeerd open laten liggen.

CLAUDIO. Moet ik dat allemaal lezen? Hebt u niks dunner?

HERMAN. Lees de eerste bladzijde. Als het je niet interesseert, bezorg hem dan terug.

Claudio legt een paar pagina's voor Herman neer.

CLAUDIO. Als het u niet interesseert, bezorg ze dan terug.

Claudio gaat met de oefeningen wiskunde bij Raf zitten. Herman leest de teksten.

RAF Jr. Maar waarom moet ik van teken veranderen?

CLAUDIO. Omdat je 't aan de andere kant van het gelijkheidsteken hebt gezet.

RAF Jr. En daar dan?

CLAUDIO. Hier vermenigvuldigde de x.

RAF Jr. Hoe “vermenigvuldigde”?

CLAUDIO. Met drie.

Raf bekijkt alles en snapt er blijkbaar niets van. Raf Sr. komt binnengewaaaid in jogging. Hij hijgt nog na van de inspanning, wat je hoort als hij spreekt. Hij geeft Claudio een hand.

RAF Sr. Jij moet Carlos zijn.

CLAUDIO. Claudio.

RAF Sr. Teamwork. Gevoel voor samenspel. Strategisch inzicht en snelheid. Verantwoordelijkheid delen. Balbeheersing. Ik geef jou een pass als jij onder de ring staat, jij geeft mij een pass als ik vrij sta om te scoren. Om acht uur geven ze Okapi Aalstar tegen de Antwerp Giants in uitgesteld relais. Bestel ik een pizza, Raf? Blijf je kijken... Claudio?

HERMAN. *(Stopt met lezen.)* Maak je er een parodie van?

CLAUDIO. Parodie?

HERMAN. De manier waarom je zijn entree in de kamer beschrijft, zijn manier van zeggen. Je zet het karakter van je personage flink in de verf om zo de lezer aan het lachen te krijgen.

CLAUDIO. Ik zet niks in de verf. Hij is zo.

HERMAN. Hij kan zo niet zijn.

CLAUDIO. Ik zweer het.

HERMAN. Is dit realisme?

CLAUDIO. Realisme?

HERMAN. Veronderstel dat je alles zou kunnen opnemen met verborgen camera. Is het dat? Alsof je kijkt door een gaatje in het behang? Of gaat het om de stilering?

CLAUDIO. Stilering?

HERMAN. Beschrijf je wat je gezien hebt of giet je 't in een andere vorm?

CLAUDIO. Ik beschrijf niet alles. Ik zeg niet welke de kleur van zijn jogging is. Mij om het even of die groen is of blauw.

Stilte.

HERMAN. Waarom de O.T.T? Waarom gebruik je plots de presens?

CLAUDIO. Dan lijkt het alsof ik er nog een keer ben.

Stilte. Herman leest verder.

RAF Sr. Blijf je kijken... Claudio?

CLAUDIO. Ik aanvaard het aanbod van de man in jogging. Een uur later zitten we samen met hem in de zitkamer en – ik geef het niet graag toe – zonder jogging lijkt hij een ander mens, maar uit de manier waarop hij de zapper gebruikt, leid ik af dat hij – jawel – het hoofd van het gezin is. Het gaat er voor hen om dat Okapi wint van Antwerp. Bij Antwerp speelt een Koreaan, wat voldoende reden is om het met ons over China te hebben. Tijdens het derde quarter komt de moeder erbij zitten om naar de match te kijken, of om zich te informeren over China. In de elfde minuut wordt de power-forward van Okapi van het veld gestuurd wegens vijf persoonlijke en net op dat ogenblik krijgt de vader een telefoontje van zijn werk.

ESTHER. Naar de luchthaven op dit uur? Vervelend toch?

RAF Sr. Plicht roept.

CLAUDIO. Zonder hem verliest Okapi de match. Hoewel Okapi volgens de berekeningen van de commentator voor 52% balbezit heeft. De clou zit hem volgens de commentator in het weghalen van de ster van Okapi. “*Wordt vervolgd*”.

Stilte.

HERMAN. Dit is goed. Vrij goed zelfs. Als je enige ambitie is dat er met je personages mag gelachen worden. Maar dat is een povere doelstelling. De eerste vraag die een schrijver zich moet stellen is: voor wie schrijf ik? Voor wie schrijf jij? Het is heel gemakkelijk om het slechtste in om het even wie naar boven te halen, zodat Jan met de pet, die zichzelf zoveel beter acht, met hem zal lachen. Het is heel gemakkelijk om een personage alleen maar van zijn belachelijkste kant te zien. Moeilijker is om hem van dichtbij te observeren, zonder vooroordelen, zonder hem a priori te veroordelen. Zijn bedoelingen vatten, zijn kwetsbaarheid, zijn kleine verwachtingen, zijn wanhoop. De schoonheid van de mense-

lijke ziel blootleggen is het enige dat binnen bereik moet liggen van de echte kunstenaar.

Hij geeft Claudio een ander boek. Claudio gaat weg om te lezen en te schrijven.

JEANNE. Ik snap niet waar je naartoe wil.

HERMAN. Hem iets bijbrengen.

JEANNE. Wat dan?

HERMAN. Literatuur. En via literatuur, andere dingen.

JEANNE. Literatuur brengt je niets bij.

HERMAN. Ah nee?

JEANNE. *Bartleby, een Verhaal uit Wall Street*. Dat stak in de zak van die rotzak die Lennon heeft vermoord. Wat heeft literatuur die idioot bijgebracht?

HERMAN. De moordenaar van Lennon had *The Catcher in the Rye* bij zich.

JEANNE. Om het even. Het gaat erom dat literatuur niets bijbrengt. Beter worden we er niet van.

HERMAN. Jouw tentoonstellingen brengen ons natuurlijk veel meer bij. Bij jou stappen de mensen gecultiveerd naar buiten. Als ze de uitgang tenminste kunnen vinden.

JEANNE. Nee. Van mijn tentoonstellingen evenmin. Kunst over 't algemeen, brengt niets bij.

Claudio geeft een paar pagina's aan Herman. Hij neemt ze samen met Jeanne door.

RAF Jr. Maar waarom moet ik nu van teken veranderen?

CLAUDIO. Omdat je 't naar de andere kant van het gelijkheidsteken hebt gebracht.

RAF Jr. En daar dan?

CLAUDIO. Daar was je niet aan 't optellen. Hier vermenigvuldigt de x.

RAF Jr. Hoe “vermenigvuldigt”?

CLAUDIO. Met drie. Raf bekijkt de oefening en snapt er blijkbaar niets van. Plots valt er een volwassen man binnen die een training draagt.

RAF Sr. Carlos?

CLAUDIO. Claudio.

RAF Sr. Teamwork. Ik geef jou een pass als jij onder de ring staat, jij geeft mij een pass als ik vrij sta om te scoren. Ze geven Okapi Aalstar in uitgesteld relais. Bestel ik een pizza, Raf? Blijf je mee kijken... ?

CLAUDIO. Claudio.

RAF Sr. Maar eh... First things first. Of: plicht voor alles. Ik ga douchen.

CLAUDIO. Terwijl Raf verder zwoegt met de x, beeld ik me in hoe Raf een douche neemt. Ze heten namelijk allebei Raf. Een uurtje later zitten we alle drie in de sofa: Raf, Raf en ik, terwijl we een Quattro Stagioni eten en Okapi Antwerp inpakt. Bij Antwerp speelt een Koreaan.

RAF Sr. Er zijn twee soorten Chinezen...

CLAUDIO. Hij is een week naar China geweest. Tien jaar geleden. De Chinezen hebben voor hem geen geheimen meer.

RAF Sr. Het ergste wat je tegen een Chinees kan zeggen...

CLAUDIO. In de tweede minuut van de tweede time scoort de shooting van Okapi een driepunter en de Raffen beginnen te flippen. In de vierde minuut komt Esther er bijzitten om naar de match te kijken, maar blijkbaar interesseert het haar niet. Ze opent nummer 215 van *Huis en Tuin*. Voor haar ogen defileren een victoriaans herenhuis, een Hollandse windmolen, de villa op Majorca van Catherine Zeta-Jones, allemaal woningen die zij nooit zal bezitten. In de zevende minuut neemt ze een potlood en maakt ze een schets van een verbouwing aan het huis. Ze heeft een map vol met schetsen. Ze brengt de hele dag in huis door, maar ze is niet tevreden over het huis zelf. Ze is vastbesloten om het huis te verbouwen, hoewel ze heel goed weet hoe lastig het is om werklu in huis te hebben. In de tiende minuut knabbelt ze op het potlood en kijkt ze in het ijle, volop geconcentreerd op haar grote levensvraag: hoe kunnen we hier een extra badkamer inkrijgen? In de twaalfde minuut stelt Raf Sr. voor om een plasmascherm te kopen. In de vijftiende wordt de shooting van Okapi van het veld gehaald na vijf persoonlijke. Wat de Raffen razend maakt is dat hij een staande ovatie krijgt als hij het veld verlaat en dat is niet voor niets: zijn tactiek bezorgt je kippenvel.

RAF Sr. Dertig punten, zeven vervangingen, vier rebounds...

CLAUDIO. Telefoon. Raf Sr. kijkt naar het uur. Hij heeft zin om te laten bellen.

RAF Sr. *(Aan de telefoon.)* Ja? ... Ik snap het. Ben je naar de dokter geweest?... Jefke? Om hoe laat arriveert hij? ... *(Hij neemt het potlood van Esther om te noteren.)* BA0423, tien uur vijftien, terminal twee ... Een bordje met zijn naam? ... Huang Li, met een H. ... Hij zal toch Engels spreken, zeker?... Hotel Congres ... Zou hij ons eten lusten? Maak jij je maar geen zorgen, rust maar flink uit... Geen probleem, man, we hebben al andere katt... *(Tot Esther.)* Ik moet naar de luchthaven, een vennoot afhalen.

ESTHER. Zo laat nog? 's Toch vervelend...

RAF Sr. Plicht voor alles! Misschien moet ik met hem iets gaan eten. Of misschien ook niet en dan ben ik over twee uur terug.

ESTHER. Een Chinees?

RAF Sr. Hij komt zijn handtekening zetten onder de verlenging van een contract. Normaal ging Martin hem afhalen, maar die ligt met griep in bed.

ESTHER. Om hoe laat landt hij?

RAF Sr. Kwart na tien.

ESTHER. Dan heb je nog al de tijd.

CLAUDIO. Hij gaat zitten om naar de finale te kijken, maar hij is te opgewonden om nog van de match te kunnen genieten.

RAF Sr. Wat moet ik aantrekken? Mijn beste pak of mijn gewone spullen?

CLAUDIO. Hij gaat de Chinees halen, Antwerp begint aan een remonte en in de laatste seconde komen ze aan de leiding dank zij een fout van de scheids.

ESTHER. Wie heeft er nu eigenlijk gewonnen?

CLAUDIO. *“Wordt vervolgd”*.

JEANNE. Hij houdt je voor het lapje. De tweede versie is nog erger. Jij probeert hem iets bij te brengen en hij leert jou een lesje.

HERMAN. Wat gaat er nu volgen? Geroddel over hun burens? De ongelooflijke bekrompenheid van de middenklasse is ons bekend. We weten dat ze degoutant, banaal en dom is. Dat was de Russische aristocratie evenzeer, maar Tolstoj heeft ze vorm gegeven door Anna Karenina te schrijven. En Dostojevski –

Ken je het geheim van Dostojevski? – Van gewone mensen onvergetelijke figuren maken. Maar als jij karikaturist wil worden... Ga je gang. Want dat ben je toch van plan? Karikaturist worden!

CLAUDIO. U zei dat ik ze van dichtbij moest observeren. Hoe meer ik ze van dichtbij observeer, hoe slechter u het vindt. Ik beschrijf wat ik zie.

HERMAN. Als dat het enige is wat je ziet, dan ben je niet geschikt voor de stiel. (*Hij geeft hem drie boeken, de ene na de andere.*) Dickens. Tjechov! Cervantes!!

JEANNE. Wat vind je ervan?

Ze toont hem een catalogus. Herman weet niet wat zeggen.

HERMAN. Interessant...

JEANNE. Stel je eens in de plaats van de bezoekers. Zullen ze iets kopen?

HERMAN. Het zijn allemaal heel gewone dingen: een keukenwekker, een ventilator...

JEANNE. Het zijn heel gewone objecten, maar ontworpen om verbazing uit te lokken. Let eens op het klokje: dertien cijfers. De kunstenaar intervenueert in de wereld van alledag, waar bepaalde voorwerpen zo evident zijn dat we er niet eens meer op letten. Zo toont hij ons de automatisering van het leven en trekt hij grenzen tussen het innerlijke en het uiterlijke, het persoonlijke en het maatschappelijke.

Herman kijkt de catalogus in, maar weet niet hoe te reageren.

JEANNE. En dit hier. Luister eens.

Ze geeft hem een koptelefoon, die hij op het hoofd zet. Stilte. Hij neemt hem verbaasd af.

HERMAN. Wat is dat nu weer?

JEANNE. Even geduld, man.

Zij zet de koptelefoon terug op zijn hoofd.

JEANNE. Schilderen met woorden. Je hoort de stem van de kunstenaar die het kunstwerk beschrijft. De kijker, of eerder de luisteraar, beeldt zich het kunstwerk in.

Zo wordt de toeschouwer *mede-schepper*. Hij projecteert zijn verbeelding op een blinde muur. De kunstenaar suggereert dat de koptelefoon tegen een muur hangt, of in een leeg kader. Om te spotten met een culturele industrie die geobsedeerd is door de productie van tastbare objecten, opteert hij voor vluchtige poëtische interventies, ontdaan van al het materiële. De kunstwerken bestaan echt, ik bedoel, ze bestonden echt, maar nadat hij hun beschrijving heeft opgenomen, heeft de kunstenaar ze vernietigd. Dertien aquarellen.

Herman zet de koptelefoon af.

HERMAN. Ik heb niets gezien. Je weet dat mijn Engels niet al te best is. Nu moet je al goed zijn voor talen om van kunst te kunnen genieten! Die vent heeft trouwens een accent.

JEANNE. Hij is Nederlander. Uit Enschede.

HERMAN. Eerlijk gezegd, ik twijfel eraan of dit zal verkopen. Ik zou het alleszins niet doen. Ik zou me hoogstens de cd aanschaffen. Veel goedkoper.

JEANNE. Je neemt me niet au serieux. Ik heb twintig dagen. Twintig dagen en ze zetten me op straat!

HERMAN. Als je me zou vragen om mezelf in een vitrine tentoon te stellen om je galerie te redden, dan zou ik het offer aanvaarden. Maar je mag me niet vragen om met mijn voeten te laten spelen.

Jeanne is boos. Ze neemt de catalogus, de koptelefoon en nog andere dingen weg die ze Herman wou tonen. Herman neemt een opstel uit zijn tas.

HERMAN. Wou je 't lezen.

Jeanne antwoordt niet. Ten slotte komt ze naar hem toe om het toch te lezen.

RAF Jr. *(Tot Claudio, terwijl hij leest van een blad papier.)* “Je vader heeft een verkeersboete gekregen. Hij vindt het onrechtvaardig en is niet van plan te betalen. Wat raadt Socrates je aan?”

HERMAN. Wat is dat voor iets, man?

- CLAUDIO. Die van filosofie doet haar uiterste best om er ons van te overtuigen dat haar vak zin heeft. Ze begint de les iedere keer door ons een casus voor te leggen, wat zij een *moreel dilemma* noemt en daarna geeft ze uitleg over een filosoof, Plato, Hegel, weet ik veel. Ze proberen er ons allemaal van te overtuigen dat ze zinnige dingen onderwijzen. Allemaal, uitgenomen die van wiskunde. Die had ons vanaf de eerste dag al verwittigd dat wiskunde nergens toe dient.
- HERMAN. Wiskunde is belangrijk. Filosofie ook. Toch geven wiskunde noch filosofie antwoord op de kapitale vraag.
- CLAUDIO. De kapitale vraag?
- HERMAN. Tolstoj of Dostojevski? Dat is de kapitale vraag, die alle andere inhoudt.
- RAF Jr. Socrates, die onschuldig was, werd veroordeeld tot het drinken van een beker dollekervel. Een vriend raadde hem aan te vluchten. Socrates antwoordde: “Athene heeft me gevoed, beschermd en opgevoed. Ik mag niet Athene gehoorzamen als het me goed uitkomt en tegen haar opstaan als het me slecht uitkomt.” En hij dronk de beker volledig leeg. Heb je 't beet?
- CLAUDIO. Ik heb problemen met filosofie. En wiskunde heeft problemen met Raf Jr.
- RAF Jr. De vierkantswortel uit -1 . Als ik er goed over nadenk, zie ik er de zin niet van in.
- CLAUDIO. Het is geen reëel getal. Vandaar dat ze imaginaire getallen worden genoemd. De wortel van -5 , de wortel van -7 , bestaat alleen in je hoofd. Maar je kan ze optellen, vermenigvuldigen... Teken! Je kan er dingen mee doen, zelfs al bestaan ze niet.
- RAF Jr. Ik krijg die formules er niet in. Ik leer ze en ze zijn meteen foetsie.
- CLAUDIO. Je moet ze niet uit het hoofd leren, je moet ze begrijpen. (*Hij legt hem drie oefeningen voor.*) Ik geef hem nu drie oefeningen: een makkelijke, om hem wat te prikkelen; eentje wat minder makkelijk en een moeilijke waar hij sowieso in vastloopt. Terwijl hij strijd levert met de imaginaire getallen, maak ik een rondje door het huis. In de hall hangen drie aquarellen van Paul Klee. Reproducties.
- ESTHER. Je was erg laat. Ik heb je niet horen thuiskomen.
- RAF Sr. We hebben lang zitten babbelen. Die Huang – Wij noemen hem Jefke – is

tamelijk open voor een Chinees. De wijn heeft zijn tong lossler gemaakt. Hij is niet tevreden over ons. Hij beweert dat we hem niet respecteren. In 't begin kwam hij erg koel over, 'n beetje verveeld omdat ik hem kwam afhalen in plaats van Martin. Hij geloofde dat van die griep niet.

CLAUDIO. Ik had een plek nodig van waaruit ik kon luisteren zonder hen te storen. Ik wou dat ik een vlieg was. Dat kan natuurlijk niet, maar ik kan wel naar de hall gaan en daar met wijd open oren de aquarellen van Klee bewonderen.

RAF Sr. We hadden het over het idee om samen te werken. Hij gaat niet akkoord met het percentage dat we hem geven. Hij wil vijftien.

ESTHER. Ik snap je niet.

RAF Sr. Ik heb de hele dag lopen piekeren. Waarom zouden we de sprong niet wagen? Zelfstandig worden.

ESTHER. Maar je doet het prima in de zaak. Ze appreciëren je echt.

RAF Sr. Ze appreciëren me, akkoord, maar ik voel dat ik aan mijn plafond zit. Elk idee dat ik voorleg moet via Martin, die de pluimen op zijn hoed steekt.

ESTHER. Je hebt altijd gezegd dat je een teamspeler bent.

RAF Sr. Teamspeler, oké, maar in een team zijn er die de bal naar mekaar toespelen en anderen die de bal door de ring gooien. Ik heb al in genoeg bonden gezeten waar ik mijn shirt nat heb gezweet om anderen de kans te geven te scoren. Als ik van Jefke hoor over de kansen die je ginder krijgt...

ESTHER. Spreekt hij zo? Rechttoe rechtaan?

RAF Sr. Chinezen spreken nooit rechttoe rechtaan. Maar als ik hem vijftien procent geef, wordt hij mijn mannetje in China. Mijn vertrouwensman. Vertrouwen bij manier van spreken, want Chinezen zijn niet te vertrouwen. Niemand is zo achterbaks als zij. Hij zal wel een manier vinden om er me twintig te ontfutse-len. Hoe dan ook. Transport betekent de dag van vandaag amper tien procent. De kosten betreffen de arbeidskrachten en dat komt hem goed uit. In een vitrine wees Jefke naar een barbiepop. "Dlie eulo". Een stuk speelgoed dat je hier voor vijf keer meer verkoopt.

ESTHER. Maar de firma verlaten... Ben je daar niet bang voor?

RAF Sr. Om het project te consolideren zou ik verder kunnen binnen de firma, er is

geen enkele reden dat ze er achter zouden komen. Zonder hen te benadelen werken wij met een productielijn waar zij geen hinder van ondervinden. We zouden Jefke per mail de plannen van het stuk zenden, we geven hem onze prijs hij houdt zijn woord. Het is als een fabriek zonder werknemers. Of nog eenvoudiger: je zendt hen een foto en zij kopiëren hem. Geen getrouwe kopie, dat zou illegaal zijn, maar eentje met kleine detailwijzigingen.

ESTHER. Maar dat is prachtig.

RAF Sr. Natuurlijk is een kapitaalinjectie noodzakelijk. Een investering.

ESTHER. Een kapitaalinjectie?

RAF Sr. Ik heb het uitgerekend: met wat wij gespaard hebben en een kleine lening...

ESTHER. En de renovatie?

RAF Sr. Je hebt gezegd dat we amper wat over houden voor de zitkamer.

ESTHER. Pauline heeft me iets verteld over een paar Roemenen die erg goed en goedkoop werken. Met of zonder factuur.

RAF Sr. Ik weet dat je die illusie koestert, ik weet het.

ESTHER. Net nu ik besloten had om het bordes te overdekken.

RAF Sr. Esther, op mijn leeftijd heb je motivatie nodig. Ik heb het gevoel dat ik vastzit. Ik herinner me de tijd – en dat is nog niet zo lang geleden – dat ik energie te over had, dat ik zin had om de wereld te veroveren. Ik vind het jammer dat wij zo weinig ambitie hebben. Ik zie wat mijn baas doet en dan vraag ik me af: waarom ik niet? Ik wil mijn eigen baas zijn. Jij kan me daarbij helpen door producten te selecteren, contacten te leggen... Jij bezoekt winkels, spreekt met handelaars, gaat na wat ze nodig hebben. Met een overtuigende boodschap: “Wij bieden u hetzelfde aan als wat nu in uw vitrine ligt, maar dan tien keer goedkoper”.

ESTHER. Stel je me nu voor om voor jou te werken?

RAF Sr. Ik stel je voor om samen te werken.

ESTHER. Je weet toch dat het de bedoeling is dat ik mijn master haal. Ik moet drie disciplines onder de knie krijgen en dan ga ik een job zoeken nu de kinderen meerderjarig zijn.

RAF Sr. Het zou van ons zijn. Van ons. Als dit goed afloopt – en er is geen reden

waarom niet – dan zal je meer krijgen dan een verbouwing. Dan zal je een compleet nieuw huis krijgen.

Stilte.

ESTHER. Haal ik wat olijven?

RAF Sr. Mij goed.

Esther verlaat de zitkamer. Ze ziet Claudio die de aquarellen bekijkt.

CLAUDIO. Alle namen eindigen op *ung*: Zerstörung, Unterbrechung, Hoffnung, Rettung.

Esther keert naar de zitkamer terug met olijven en twee martini's.

ESTHER. Die jongen, stoort het je niet dat hij hier alle namiddagen rondhangt?

RAF Sr. Hij is heel zachtaardig, tikje timide zelfs.

ESTHER. Word je niet nerveus van die verloren blik van hem?

JEANNE. Hoort hij dat echt of beeldt hij het zich in? Zitten ze over hem te babbelen waar hij bijstaat?

HERMAN. Hij stàat er niet bij, hij staat in de hall en kijkt naar de kunstwerken.

JEANNE. En van daar hoort hij alles wat er gezegd wordt?

HERMAN. Hij vangt misschien een paar losse zinnen op. Er is ook nog mimiek, gebaren.

ESTHER. Volgende week heeft hij partieel. Als hij niet slaagt moeten we een privéleraar zoeken.

RAF Sr. En Claudio dan?

ESTHER. Een *echte* leerkracht. Niet eentje die even weinig weet als hij – en ik denk ook dat zowel de ene als de andere meer fouten maakt dan dat hij oplossingen aanbiedt.

RAF Sr. Je ziet dat die jongen verloren loopt. Je ziet toch dat dit voor hem belangrijk is. Ik denk niet dat het een jongen is die veel vrienden heeft.

ESTHER. We kunnen Raf niet opofferen door een vreemde te helpen.

RAF Sr. Nee. Natuurlijk niet. Luister. Ik heb eens nagedacht over de naam. Het moet iets zijn dat je gemakkelijk onthoudt en dat overal op dezelfde manier uitge-

sproken wordt. Zoals *Adidas*. Of iets in 't Engels. En het logo moet je direct met het product associëren. Denk aan *Nike*.

Stilte. Esther denkt na over het teken van “Nike”.

ESTHER. Zo'n swoosh.

RAF Sr. Dat is de bedoeling. Zend ik Jefke een mail om te zeggen dat we starten? Geloof me, Esther, het is nu of nooit.

ESTHER. Ik weet het niet, Raf, ik weet het niet. Die olijven zijn lekker, hé?

JEANNE. Hij doet me denken aan mijn oom, die uit Limburg, die je op een feest tegen het lijf loopt en je de familieroddels doorbrieft. Veel mensen vinden het fijn om het dak van een huis op te tillen en kwaad te spreken. Op tv zie je niets anders. (*Schuift het opstel aan kant.*) Het begint me tegen te steken.

HERMAN. Het verrassingseffect verdwijnt langzaamaan. Een vreemde in huis zien, zijn blik delen, is niet genoeg meer. Jij begint te lijken op die lastige oom die alle familieroddels op je loslaat. Als ik me in de plaats zou stellen van iemand die dit als boek zou lezen...

CLAUDIO. Is iemand dit aan 't lezen? Het kan me niet schelen aan wie je het toont. Je mag het tonen aan wie je wil.

HERMAN. Ik ga het aan niemand tonen omdat het gewoon slecht is. Ik ben niet van plan om iemands tijd met iets dergelijks te verprutsen.

CLAUDIO. Beter dat je het aan niemand toont, als 't dan toch zo slecht is.

HERMAN. Ik zal het aan niemand tonen, maar als iemand dit als een roman zou lezen... dan zorg je tenminste... Er moet spanning in. Conflictsituaties.

ESTHER. Is je vriend al weg?

RAF Jr. Anders mist hij de bus.

ESTHER. Hier. Neem een olijfje.

RAF Sr. Je moeder en ik appreciëren erg wat je doet voor die jongen. Als we kunnen helpen, zullen we het zeker niet laten.

RAF Jr. Hij helpt mij ook.

RAF Sr. Het is een win-winsituatie. Hij helpt je met wiskunde en jij helpt hem met

filosofie.

ESTHER. Ken je zijn familie?

RAF Jr. Ik weet niet zo veel over hem. Hij zegt niet veel. Ook niet in de klas. In de klas praat hij met niemand.

RAF Sr. Daar komt niets goeds van. Zeg tegen je vrienden dat ze met hem contact moeten zoeken.

RAF Jr. Als ik je zeg dat hij het is die nooit wat zegt.

CLAUDIO. Conflictsituaties?

HERMAN. Een bepaald personage verlangt naar iets, maar zodra hij zijn wens probeert te verwezenlijken, duiken de problemen op. Hij krijgt te maken met rivalen, vijanden. Antagonisten. Odysseus verlangt ernaar om naar huis terug te keren, maar de cycloop wil hem doden, de nimf houdt hem gevangen, de sirenen hypnotiseren hem... Soms gaat het niet om het conflict van de held met iemand anders, maar met zichzelf. Ik heb het hier niet over dilemma's zoals: *Het herinrichten van de Zitkamer* of *Sluit een Handelsovereenkomst met China*. Ik heb het over de tweestrijd in het hart van het personage zelf. Achilles: *Trek ik ten strijde tegen Troye of blijf ik aan de zijde van mijn geliefde Deidamea?* De lezer vraagt zich af of de held zijn moeilijkheden zal overstijgen en zijn doel bereiken. Dit is de kapitale vraag, de vraag die je in de geest van de lezer moet hameren: *Wat gaat er nu gebeuren?* Je mag de lezer geen adempauze laten. Je moet hem in spanning houden. De lezer is zoals de sultan van Scheherazade: *Als je me begint te vervelen, hak ik je hoofd af*. Geef hem echter een goed verhaal en de sultan stelt zijn hart open. De sultan en om het even wie. De mensen hebben nood aan een goed verhaal. Zonder verhalen is het leven niets waard.

Stilte.

CLAUDIO. Dank u, meester.

HERMAN. Noem me geen *meester*. Nog iets: laat je zien in de klas als ik vrijwilligers nodig heb of iets vraag. Doe je mond af en toe eens open. Anders zal ik

maatregelen moeten treffen.

CLAUDIO. (*Wil weggaan, maar bedenkt zich.*) Woensdag hebben we partieel voor wiskunde. Raf komt er gewoon niet. En als hij er niet komt, zoeken ze een privéleerkracht en vlieg ik buiten. We zullen het examen moeten te pakken zien te krijgen.

HERMAN. Vraag je me om het examen van wiskunde te stelen?

CLAUDIO. Ik zie geen andere oplossing. De imaginaire getallen raken er bij hem niet in.

Stilte.

HERMAN. Het is niet langer nodig dat je naar ginder gaat om te schrijven. Gebruik je fantasie.

CLAUDIO. Ik heb het geprobeerd, maar het lukt me niet. Ik moet hen zien. (*Pauze.*) De leraarskamer, de werkgroep wiskunde, het kopieerapparaat, u weet wel. Als u niet wil dat men mij ginder buiten gooit.

RAF Sr. Een acht! Zie je nu, als je echt wil, wat je allemaal niet bereikt!

Raf en Raf Sr. geven mekaar een hand zoals basketters doen nadat ze gescoord hebben.

RAF Sr. Een acht! En jij, Claudio?

CLAUDIO. Een zes en een half.

RAF Sr. Dat is ook niet slecht, een zes en een half! Maar een acht! Dat moet gevierd worden! Weet mama het al? Esther! Hij heeft een acht voor zijn partieel van wiskunde!

Raf Jr. en Raf Sr. geven Claudio een stevige highfive.

CLAUDIO. Mijn zes en een half vinden ze ook niet slecht. Ze beginnen me als een lid van hun team te zien.

RAF Jr. Waarom kom je volgende zaterdag niet eens langs? We spelen elke zaterdag in het sportcentrum, van zes tot acht. Niets dan coole gasten. Je zal het leuk vinden.

RAF Sr. Komaan, doe mee. Wij spelen niet echt honderd procent door.

CLAUDIO. Bedankt, maar ik heb andere plannen. Terwijl ik van het huis wegga, probeer ik me voor te stellen dat mijn vader en ik mekaar een pass geven en dat we de bal door een ring gooien met een netje aan. Nee, ik kan me niet inbeelden dat mijn vader en ik mekaar een pass geven en dat we de bal door een ring gooien met een netje aan. Maar dat is wat zij doen, elke zaterdagavond. Raf junior en Raf senior, en ze zijn gelukkig als de bal erin gaat en het doet pijn als hij er niet in gaat. En zij, wat zou zij intussen doen? Zaterdag om half zes zit ik op de bank in het park vanwaar ik ze deze zomer in het oog hield. Om kwart voor zes zie ik de atleten naar buiten komen. Om zes uur druk ik op de bel, waarvan de klank ongetwijfeld overdreven luid galmt. De deur gaat open en daar staat ze, de saaiste vrouw ter wereld.

ESTHER. Heb je dan toch zin gekregen? Ze zijn net vertrokken. Als je wil bel ik hen op en komen ze je halen.

CLAUDIO. Nee, nee. Ik heb hier gisteren mijn boek laten liggen. Dat van wiskunde.

ESTHER. Ik heb het niet gezien. Kom zelf kijken of 't vindt.

CLAUDIO. Ze gaat met me mee tot in de kamer van Raf. Het boek ligt er natuurlijk niet.

ESTHER. Ik zal maandag eens aan Eliane vragen of zij het niet gezien heeft.

CLAUDIO. Mijn moeder droeg precies dezelfde, zeg ik, terwijl ik naar haar oorbellen wijs. Ze ging er vandoor toen ik negen was. Ze hield het met mijn vader niet langer uit. Met mij evenmin, veronderstel ik. Als ik over mijn moeder begin, win ik de sympathie van de meeste mensen. Het scheidt een band waar de andere het probeert goed te maken. De andere verlangt ernaar mijn moeder te zijn.

ESTHER. Wil je een colaatje?

CLAUDIO. Zij neemt een martini. We hebben het over Raf, wiskunde, het onrecht dat haar werd aangedaan. Zij studeerde ooit rechten.

ESTHER. Ik heb mijn studies opgegeven om de kinderen op te voeden. Maar nu ze meerderjarig zijn denk ik erover na om de drie vakken te halen die ik nodig heb voor mijn master.

CLAUDIO. Om acht uur zeg ik tegen mezelf: "Dat volstaat. Voor vandaag. Volgende zaterdag doen we verder". In de hall blijf ik even staan bij de aquarellen van

Klee. Zerstörung. Unterbrechung. Hoffnung. Rettung.

ESTHER. Ze zijn mooi, hé?

CLAUDIO. Zij kennen geen Duits. Ze weten niet eens wat ze in huis hebben. Ze hebben ze gekocht in functie van de muur. Als ze de kleur van hun muur veranderen, hangen ze andere werken op. Die engelen zijn vreselijk.

ESTHER. Denk jij dat het engelen zijn? Heb ik er nooit in gezien.

CLAUDIO. Het zijn engelen zoals een kind ze zou tekenen. De vleugels lijken klauwen. Ze vliegen niet, ze worden gedragen door de wind. *Zerstörung* betekent vernietiging, *Unterbrechung* is onderbreking, *Hoffnung* is hoop, *Rettung* is verlossing. Ik verlaat het huis om tien na acht. Even na half negen zie ik, vanuit het park, de twee Raffen het huis binnengaan. Ze zien er tevreden uit, alsof ze de match gewonnen hebben. "*Wordt vervolgd*".

JEANNE. Dit kan niet goed aflopen. Bijgevolg loopt dit slecht af.

HERMAN. Wat spook jij verdorie toch uit?

CLAUDIO. Een personage verlangt ergens naar en er duiken moeilijkheden op. Conflict-situaties. De kapitale vraag luidt: *Wat gaat er nu gebeuren?*

HERMAN. Ja, wat komt er nu? Een afspraakje met haar in een motel langs de autostrade?

CLAUDIO. Nee, het moet in het huis gebeuren. Alles moet in het huis gebeuren.

JEANNE. Houd hem tegen voor het op een catastrofe uitdraait. Stel je even voor dat de match niet doorgaat en dat ze hen betrappen, op de sofa, de moeder en het vriendje.

HERMAN. Hier staat niets over een sofa. Die sofa beeld jij je in.

JEANNE. Om het even. Hij met z'n colaatje en zij met haar martini. Raf maakt hem af.

HERMAN. De vader of de zoon?

JEANNE. De twee. Zij maken hem af.

HERMAN. Met andere woorden, jij neemt dit ernstig. Zie je dan niet dat het voor de helft fantasie is. Hij verzint zomaar wat.

JEANNE. Hij verzint zomaar wat? Wel, als hij zomaar wat verzint, dan verzint hij zomaar wat verdomd goed. Het is allemaal erg geloofwaardig.

HERMAN. Als verteller is hij uit het goede hout gesneden. Ik heb nog nooit eerder zo'n

leerling gehad. Je moet me niet geloven, maar als dat gastje goed begeleid wordt... Als ik iets uitleg is het alsof hij de enige is die naar mij luistert. Ik heb de indruk dat hij de enige is die mij begrijpt.

JEANNE. De enige?

HERMAN. Van mijn leerlingen.

JEANNE. Raf is ook een leerling van jou. Je neemt wat hem betreft toch ook je verantwoordelijkheid op?

HERMAN. Ja, natuurlijk.

JEANNE. Het is alsof je het aandoenlijk vindt Franz Kafka ontdekt te hebben. Hé? Dat hij bij jou zit, op de laatste bank, waar hij met zijn mond naar je luistert. Ik weet niet of dit Kafka is. Wat ik wel weet is dat het niet goed afloopt. Dit is het soort verhaal waarbij iedereen verliest.

HERMAN. Ik geloof niet dat jij goed beseft waar je mee bezig bent. Wat is dit voor iets, godverdomme? Een satire op de middenklasse? Een parodie op de stationsroman? Een *Bildungsroman*?

CLAUDIO. Een wat?

HERMAN. Je kent toch Duits? Met je *Zerstörung, Hoffnung...*

CLAUDIO. Het is mijn vader die me kennis heeft laten maken met Paul Klee en zijn oeuvre.

HERMAN. Dan zal je vader je ook kunnen vertellen dat een *Bildungsroman* een roman is die de ontwikkeling van de geest en de persoonlijkheid van een jongen beschrijft. Ik dacht dat het daarover ging, over de weg van jeugd naar volwassenheid van een jongen. Maar nu weet ik niet meer wat jij aan het doen bent. Je weet toch nog wat je doet?

CLAUDIO. Ik doe wat u mij vraagt, meester.

HERMAN. Ik heb je niet gevraagd om te spotten met de frustraties van een vrouw die je moeder zou kunnen zijn. En noem me geen meester. (*Stilte.*) Een zes en een half voor wiskunde! Je vader zal fier op je zijn. Voor de andere vakken schijn je nog slechter te presteren. Voor geschiedenis ben je al dagenlang niet komen opdagen. Hetzelfde voor Engels. Waarom ga je niet naar de cursus?

CLAUDIO. Ik zie er het nut niet van in.

HERMAN. En geschiedenis?

CLAUDIO. Nog veel minder.

HERMAN. Als je niet in de les bent, waar ben je dan wel?

CLAUDIO. In de bib. Schrijven.

HERMAN. Weet je vader dat?

CLAUDIO. Mijn vader weet alles.

HERMAN. En wat zegt hij erover?

CLAUDIO. Mijn vader zegt niets.

HERMAN. Ik zou hem graag eens ontmoeten. Vraag hem dat hij eens langs komt.

CLAUDIO. Mijn vader komt in mijn verhaal niet voor. Mijn vader komt zijn kot niet uit.

Claudio geeft verscheidene pagina's aan Herman, die hem een boek overhandigt. Ze gaan beiden zitten lezen. Claudio het boek, Herman de teksten. Dan stopt Herman alles in zijn boekentas en verdwijnt. Zodra dit gebeurd is, opent Jeanne zijn boekentas, haalt de pagina's er uit en begint ze te lezen. Herman verrast haar terwijl ze dit doet.

JEANNE. Wat me het meeste tegensteekt...

HERMAN. Steekt het je tegen? Wel, wel, wel...

JEANNE. 't Steekt me tegen hoe hij die arme Raf behandelt.

HERMAN. Goed, hij helpt hem met wiskunde en haalde een acht. Beter dan dat hij het over haar heeft. Die belt een half uur lang met haar vriendin Pauline over de prijs per vierkante meter. Da's nogal een thema: *De Prijs per vierkante Meter*. Een beetje metafysica, verdorie!

Hij neemt een boek uit de bibliotheek.

JEANNE. *De Toverberg*. Ga je niet wat te ver? Hij is amper zeventien.

HERMAN. Ik heb hem gelezen toen ik veertien was.

JEANNE. Ik zou hem *De Drie Musketers* geven. Dan ga je zien dat het vooruit gaat. Zomaar een pak dialogen en een hoop geklets zonder dat er wat gebeurt. In een genre als wat? Absurd theater? Zij kletsend aan de telefoon en de vader aan 't morrelen aan zijn plasma-tv terwijl de zoon de instructies voorleest in

het Duits, ook al kennen ze geen Duits... Probeert hij ons te zeggen dat hun leven absurd is? Ze vormen een perfect normaal gezin.

HERMAN. Bestaat dat wel, een *normaal* gezin? Zit er niet iets abnormaal, zelfs iets monsterlijk in het concept *gezin* zelf?

JEANNE. Zijn handschrift is veranderd. Minder kinderlijk. Hij schrijft veel.

HERMAN. Ik schat dat we aan zo'n vijftig pagina's zitten.

JEANNE. Haal het maar niet in je hoofd om te publiceren of om aan een prijsvraag deel te nemen of zoiets. Dat kan je niet doen.

HERMAN. Het is beter dan wat er vandaag de dag allemaal gepubliceerd wordt. Spitse dialogen, heldere situaties... Niets dat je niet in 20 tv-series kan terugvinden. Is dat je bedoeling, scenario's schrijven voor tv? Je hebt het luilekker geschreven, die gemakzucht voel je zo. (*Hij maakt een paar aantekeningen met viltstift.*) Rood omcirkeld wil zeggen: cliché. Je hebt je best gedaan: twaalf clichés op drie bladzijden. *Een grijns vol ongeduld tekende zich af op zijn gelaat.* Vóór jou werd deze zin al door een miljoen andere schrijvers geschreven. Het woord *pathetisch* gebruik je drie keer. Het is pathetisch om zo'n povere woordenschat te hebben. En dan die haast om alles te gezegd te krijgen. Vertrouw de lezer, hij zal zelf wel aanvullen. Beschrijf de zielenroerselen van je personage niet, leer ze ons kennen door wat hij doet. Ik blijf me zorgen maken over Raf junior. Ieder personage moet onvervangbaar zijn. Raf bestaat echter alleen in functie van Claudio. Maar niet alleen hij: Raf senior en Esther worden evengoed bedolven door de toon van de verteller. Jij bent niet zó interessant. Zet een stapje opzij, zodat we hen kunnen zien. De scène zou moeten starten wanneer de vader binnenkomt met de doos *Made in China* en eindigen wanneer Claudio, zodra ze alleen zijn, tegen Esther zegt: "De dag dat mijn moeder wegging, heeft mijn vader de tv door het raam gekieperd". Dat is het geheim van een goede scène: de actie rustig begeleiden en dan de lezer onverwacht een uppercut geven. De beginzin is schitterend, de beste die je ooit geschreven hebt, maar het is geen zin voor deze roman. (*Hij schrappt hem.*) De laatste paragraaf is pure blabla. (*Hij schrappt hem.*) Je probeert Poe te imiteren, maar al deze pagina's zijn niet eens een komma van Poe waard.

Hij geeft de pagina's aan Claudio terug. Ze staan vol rood.

CLAUDIO. Als u weet hoe het moet, waarom doet u het dan zelf niet?

HERMAN. Ik heb het geprobeerd. Jaren geleden. Tot ik er me rekenschap van gaf dat het niet goed genoeg was. Jij ook, jij bent ook niet goed genoeg, maar je kan het worden. Jij hebt de gave. Als je die koestert, zal je op een dag schrijver zijn. (*Stilte.*) Er is iets waar we het nog niet over hebben gehad. We hebben tot nu toe vermeden om erover te spreken, maar we mogen het niet langer uitstellen: de titel. De titel houdt een verwachting in. De titel impliceert een afspraak met de lezer. De titel leidt hem naar hetgeen zijn waardering verdient, waar hij zich moet op richten: *Oorlog en Vrede, De Gebroeders Karamazov...* Wat dacht je van *De Jongen op de laatste Bank*?

Stilte.

CLAUDIO. Ik dacht aan: *De Imaginaire Getallen*.

Stilte.

HERMAN. De titel is geen item om aan literatuur te doen, literatuur die men niet in staat was te geven in het boek zelf. *Schuld en Boete, Oom Vania*.

CLAUDIO. Ik houd van: *De Imaginaire Getallen*.

HERMAN. We gaan het zo laten voor vandaag. Je ziet er moe uit. Vanmorgen ben je in slaap gevallen in de klas. Is het zo vervelend?

CLAUDIO. Ik heb de hele nacht zitten schrijven.

Hij geeft een aantal pagina's aan Herman. Die geeft hem "De Toverberg".

CLAUDIO. Ik vraag me af of we dit niet ergens anders moeten doen. De anderen beginnen te fezelen: "Waarom moet die alle dagen nablijven?" en zo. De mensen hebben een rijke verbeelding.

Hij gaat weg. Herman leest de tekst.

CLAUDIO. Ze zijn zo blij met hun acht dat ze me vragen voor het avondeten. De vader maakt de eerste schotel klaar. Een soepje dat hij in China heeft leren maken.

RAF Sr. Ze maken echt alles klaar. In een restaurant aan de voet van de muur kregen we een fileetje geserveerd, echt superlekker, maar we wisten niet of het vlees of vis was. Weet je wat het was? Het membraan van de poot van een eend!

RAF Jr. Bij ons in de klas zitten twee Chineesjes.

CLAUDIO. Er is een verhaal van Kafka dat heet *Bij de Bouw van de Chinese Muur*. Herman, die van literatuur, heeft het mij geleend.

ESTHER. Raf zegt dat hij een nogal eigenaardig iemand is. Eerder een verbitterd man.

CLAUDIO. Eliane brengt de tweede schotel. Esther bekijkt haar stuurs. Eliane verdwijnt in stilte met de vuile borden.

RAF Sr. Is er iets?

ESTHER. Dat weet zij beter dan ik.

RAF Sr. ??

ESTHER. Mijn oude mantel. Ik had hem in een zak gestoken met spullen voor de kringwinkel. En vorige zondag was ik met Pauline in het centrum en daar ontmoetten we Eliane en ik zag...

Jeanne op. Herman kijkt op van zijn werk.

JEANNE. Ik dacht dat je me ging komen halen om samen iets te gaan eten.

HERMAN. We hebben verdorie een eeuwigheid gediscussieerd over de titel. Weet je hoe hij het wil noemen? *De Imaginaire Getallen*. Ik hoop dat ik het hem uit het hoofd kan praten, maar je weet hoe eigenzinnig hij is... Is er iets?

JEANNE. Vanmorgen hing er een affiche *Te Huur*. Ik bel hen om er hen aan te herinneren dat ze gezegd hadden een maand. En ze bevestigt – Rina of Rita, ik weet nooit met wie ik spreek – dat ik tot de dertigste heb. Maar het probleem is dat ze de affiche toch al hebben opgehangen.

HERMAN. Dat is om je onder druk te zetten. Hou je aan de afspraak. Ze hebben met jou een overeenkomst gesloten.

JEANNE. Misschien is het probleem niet hetzelfde als de perceptie. Ik weet niet hoe

dikwijls ik Bruno gezegd heb dat we van naam moeten veranderen. *Het Labyrint van de Minotaurus*. Volgens mij schrikt die naam de mensen af. Wat vind jij?

Ze neemt iets uit een doos.

HERMAN. Lijkt op een handtas.

JEANNE. Het is ook een handtas. Handwerk uit Afrika. Ze hebben ook schooltassen, portemonnees...

HERMAN. 's Mooi.

JEANNE. Bof.

HERMAN. Waarom *bof*? 't Is echt mooi.

JEANNE. Zeg, ik ben niet van plan om winkelbediende te worden.

HERMAN. Wat is er verkeerd aan een winkelbediende? Winkelbediendes weten wat ze verkopen: driehonderd gram bonen, twee meter wol, een lederen boekentas... Die weten wat ze verkopen.

JEANNE. Bof.

Ze gaat naast Herman zitten en net als hij, begint ze te lezen.

ESTHER. En vorige zondag liep ik met Pauline door het centrum en daar ontmoetten we Eliane en ik zie dat ze de mantel draagt. Pauline had het direct gezien: "Is dat niet jouw mantel?"

RAF Sr. Goed, het was haar vrije dag.

ESTHER. Luister je wel, Raf? Ze droeg die mantel van mij.

RAF Sr. Je zei toch dat je hem niet meer wou. Je ging hem naar de kringwinkel brengen.

ESTHER. Raf. Alsjeblief!

RAF Sr. Ik begrijp niet waarom je er zo'n spel van maakt. Je ging hem toch weggeven?

ESTHER. Raf, het gaat om het principe.

RAF Sr. Spreek er haar dan over. Zeg haar wat je op het hart ligt.

ESTHER. Ik heb liever dat jij het haar zegt.

RAF Sr. Ik zal het haar zeggen. Na het eten zeg ik het haar.

CLAUDIO. Maar hij geniet niet meer van zijn maaltijd. Hij maakt zich zorgen en gaat naar de keuken. Als hij terugkeert is zijn vlees koud geworden. Om zeven uur zet hij de tv aan om naar het nieuws te kijken.

ESTHER. Ze zag er beter uit, de trut.

CLAUDIO. Het eerste beeld is jongeren die keet schoppen.

RAF Sr. Die gasten hebben geen doel meer. Alle deuren zijn voor hun neus dicht geklapt. En nu ventileren ze hun woede tegen een systeem dat hen onderdrukt.

CLAUDIO. Raf is lid van Amnesty International. Esther van Artsen zonder Grenzen en van een platform tegen proeven op dieren. Dat kwam door haar vriendin Pauline. Na de sport gaat Raf senior op het bordes een sigaretje roken. Ik ga met hem mee. Deze zomer zag ik de drie dikwijls avondmalen op het bordes. Nu sta ik hier en zie ik het park vanaf hun huis. In het licht van de straatlampen herken ik de dronkaard die de eendjes te drinken geeft, de Turken, de zwarten. Raf senior loopt elke avond vijf kilometer door dit park, maar nu reikt zijn blik veel verder. Zijn blik richt zich op China.

RAF Sr. De mensen zijn bang voor China, maar China is onze grote kans. China...

CLAUDIO. Een deur die opengaat. Even later staat Esther op het bordes.

ESTHER. Zeg, heb je dat gezien... Eliane is weg. Met haar koffer.

RAF Sr. Weg?

ESTHER. Zonder iets te zeggen.

RAF Sr. Toch niet om wat ik haar gezegd heb van je mantel? Ik heb echt niets gezegd dat haar kon froisseren.

ESTHER. Ze heeft hem in de keuken laten liggen. Ze had tenminste afscheid kunnen nemen van onze Raf.

CLAUDIO. Vanop het bordes zie ik Eliane met haar koffer de straat aflopen. *"Wordt vervolgd"*

Stilte.

HERMAN. Ik weet het niet. Dat gedoe met die mantel, draagt het iets bij aan de plot? Als

we die scène weglaten, gaan we dan iets missen? Tenzij... Claudio contact zoekt met Raf senior.

JEANNE. Denk je?

HERMAN. Dat is het. Hij zoekt contact met hem.

CLAUDIO. Ik? Contact zoeken met die man?

HERMAN. Wat een jaloerse reactie van Raf junior kan uitlokken. Die is tot nu toe een conflictloos personage geweest. Kijk, de hele maaltijd lang zit hij daar als een zoutzuil. Je voelt zo dat je niet weet waar je met hem heen moet. Met dat personage heb je een groot probleem, Claudio.

Stilte. Claudio observeert Raf Jr. Hij verwerpt verscheidene ideeën alvorens te schrijven.

RAF Jr. Het was alsof ik in mijn blootje stond. Nooit eerder heb ik me zo vernederd gevoeld.

CLAUDIO. Concentreer je hierop en vergeet die eikels. $7x^2 + 16y^2 = 112$. Zonder het te tekenen moet je zien dat dit een ellips is. Zie jij dat dit een ellips is?

RAF Jr. Ja. Ik geloof het wel.

CLAUDIO. Hoezo, je gelooft het wel? Het is een ellips door dit teken. Als we van teken veranderen, wat wordt het dan? (*Stilte.*) Dan wordt het een hyperbool. Maar dit is een ellips, door dit teken. We gaan zijn brandpunten bepalen. Wat is het eerste wat we moeten doen?

RAF Jr. Het was alsof ik in mijn blootje stond voor de hele klas.

HERMAN. Hij heeft het gewoon verkeerd opgevat.

CLAUDIO. Je had dat met hem niet mogen doen. Je had niet mogen doorduwen toen de anderen begonnen te lachen. Toen je de eerste lacher hoorde, had je moeten stoppen, maar in plaats daarvan maakte je het nog erger en zijn zij nog harder beginnen lachen.

JEANNE. Heb je tegen Raf iets onaangenaams gezegd? Want jij kan soms erg cru overkomen.

HERMAN. Ik heb me beperkt tot de correctie van de syntaxis en de inhoud.

RAF Jr. Ik zou graag hebben dat hij eens voelde wat ik heb gevoeld. Ik zou hem een

peer op zijn bakkes geven en zijn rammelbak flink blutsen.

CLAUDIO. Hij heeft niet eens een rammelbak.

RAF Jr. Dan gaf ik hem op z'n minst een peer op zijn bakkes.

CLAUDIO. Je kan iets veel beters doen. Een artikel in *De Toorts*; uitleggen hoe alles gegaan is en jouw standpunt geven.

HERMAN. Heb je hem zover gekregen dat hij een artikel schrijft tegen mij?

JEANNE. Jij bent hoofdredacteur van het tijdschrift. Ga je 't publiceren?

HERMAN. Hangt ervan af hoe het geschreven is.

JEANNE. Maar een artikel tegen een leerkracht...

HERMAN. Iedereen heeft het recht om in *De Toorts* te publiceren.

JEANNE. Maar je kan toch niet om 't even wat publiceren? Ik veronderstel dat je niet iets racistisch of seksistisch... kan schrijven, of iemand pesten. Dit is niet de plaats om de methode van een leerkracht in twijfel te trekken.

HERMAN. Ik ben niet van plan om het prestige van *De Toorts* in vraag te stellen: artikelen over schoolse actualiteit, foto's van de reizen van de laatstejaars, eerbetoon aan leerkrachten die met pensioen gaan, de pagina met mopjes en spelletjes, de katern met karamellenverzen en domme verhaaltjes. Nee, niemand zal kunnen zeggen dat *De Toorts* censureert.

JEANNE. Waarom praat je eens niet met Raf? Dan zal de zaak misschien wat minder opgeklopt worden. Doe het voor hem, om te vermijden dat er problemen van komen.

HERMAN. Ik weet niet eens of hij een artikel gaat schrijven. Ik word niet verondersteld te weten wie wat inlevert.

CLAUDIO. Weet je hoe je 't zou kunnen noemen? *Het lege Schoolbord*.

HERMAN. *Het lege Schoolbord*. Amai!

CLAUDIO. Maar nu gaan we ons hierop concentreren. Jij gaat de brandpunten van die ellipsen berekenen. (*Hij schrijft drie vergelijkingen. Raf probeert de brandpunten te berekenen.*) Ik loop even rond. In de zitkamer hebben ze in hun bibliotheek echt knappe boeken, geordend volgens grootte, en albums met etiketten met jaartallen. Ik zoek het jaar waarin ik geboren ben. De eerste foto is van Martha, het oudere zusje, die een baby vasthoudt. Ik keer terug naar de

kamer van Raf: “En? Komt het goed?” Ik geef hem een hint voor de tweede ellips en ik zet mijn tocht verder. Ik ga het bureau binnen. De forward van Okapi Aalstar lacht me toe als schermbeveiliging. Er zijn zoveel lades dat je niet weet waar beginnen. We proberen deze eens: een nietjesmachine, een tube lijm, dossiermapjes: *Project Speelgoed Bianjan, Project Juwelen Junjin...* Eens kijken of ik hier niet meer geluk heb. Notariële akten van het huis, postkaarten van Martha, de laatste van drie jaar geleden, een röntgenfoto... Ik hou hem tegen het licht en ik zie een wervelkolom. Ik hoor iets achter mij. Ik draai me om. Nora. Nadat Eliane was vertrokken, was Esther zo onder de indruk – alsof haar eigen moeder haar in de steek had gelaten. Tot haar vriendin Pauline haar met Nora liet kennismaken. Nora, die met communistische principes werd opgevoed, doet alsof ze me niet ziet en veegt verder. De röntgen lijkt die van een vrouw. En ja, het is die van een vrouw. Ik stop de foto weer in de lade en zet mijn tocht verder door de gang. De slaapkamer van het echtpaar. Het bed. Ik laat me op het bed vallen. Op de nachtkastjes, de boeken die zij echt lezen. Zij: *Hoe vind ik het geluk? Leer je eigen beste vriendin te zijn.* Hij: *Wie heeft mijn kaas gepikt? Omgaan met veranderingen, zakelijk en privé.* Een spiegelkast. Zeven paar damesschoenen. De badkamer van het echtpaar. Een kastje met scheergerief, antirimpelcrème, Dafalgan, Efferalgan, Bromazepam. Ik verlaat het terrein van Raf senior en keer terug naar de jongen. Met de derde oefening weet hij zich geen raad. Dit is geen ellips. Het is een hyperbool.

RAF Jr. Ah?

CLAUDIO. Maar zie je ook waarom? (*Stilte.*) Het geluid van een sleutel in het slot. “Heb je de vis al klaargemaakt?” “Er is geen witte wijn, mevrouw.” “Weg met de Chinezen!” Het geklik van haar hakken nadert. Ze geeft Raf een zoen. Ik krijg een moederlijke glimlach. Het geklik gaat richting zitkamer.

RAF Jr. Kan het soms geen omtrek zijn?

CLAUDIO. Na een tijdje komt hij thuis. Ook hij komt Raf een zoen geven. Ik merk dat hij er bezorgd uitziet.

ESTHER. Ik heb een boete gekregen omdat ik op een hoek geparkeerd stond. Ik kon niet anders met al die pakjes. Gaat het?

RAF Sr. Weet je nog die Chinees, Jefke? Het blijkt – tot vandaag was ik er me niet van bewust – het blijkt dat hij vertrokken is zonder te tekenen. Een match duurt tot het laatste fluitsignaal. Ze bereikten geen akkoord over het percentage. Vanmiddag riep Martin me op zijn bureau en hij toont me de rekening van het restaurant. Of ik een nóg duurdere keet kende. Toch legde hij er de nadruk opdat hij tevreden was. Ik ben met hem niet naar een vijfsterren geweest.

ESTHER. Hoeveel?

RAF Sr. En dan durft hij me thuis bellen om te zeggen dat hij met koorts in bed ligt!

ESTHER. Hoevee-eel?

RAF Sr. 370 euro. Ik geef toe dat ik wat de wijn betreft lichtjes overdreven heb. Maar het kwam erop aan goed uit de verf te komen. Niet ik, de firma.

ESTHER. Leg dan uit eigen zak bij en vergeet het.

RAF Sr. Het gaat niet om het geld. Ze zijn in hun been gebeten omdat de Chinees niet heeft getekend. Als de Chinees had getekend, dan hadden ze die rekening van 't restaurant niet eens bekeken.

CLAUDIO. Ze spreken zachter zodra ze me opmerken. Mijn blik gaat echter naar de aquarel die *Zerstörung* heet, wat *Vernietiging* betekent.

ESTHER. En wat ga je nu doen?

RAF Sr. Wachten tot hij wat inbindt. Hoe minder ze aan die Chinees denken, hoe sneller ze het restaurant en de 400 euro zullen vergeten.

ESTHER. 400?

RAF Sr. De fooi.

Stilte. Esther kijkt Raf Sr. aan.

ESTHER. Raf?

RAF Sr. Ja?

ESTHER. Vind je niet dat wij zo weinig lezen?

RAF Sr. Dat wij weinig lezen? Hoe kom je daarbij?

ESTHER. Nee, laat maar...

Stilte.

JEANNE. Er scheelt wat met Esther.

HERMAN. Hoezo?

JEANNE. Bromazepam is een antidepressivum.

HERMAN. Ik gebruik Citalopram. De helft van de collega's neemt antidepressiva. Hoe weet jij dat het van Esther is en niet van hem?

JEANNE. Hij is evenwichtiger. Ik snap niet waarom Claudio de pc niet opent. Welk verschil is er tussen een pc, een lade en een deur?

HERMAN. Waarom opent Claudio de pc niet?

Claudio weet niet wat te antwoorden.

JEANNE. Zou het niet eerder...? Wat Claudio zoekt zit niet in de pc van Raf Senior. Claudio is uitsluitend geïnteresseerd in Esther. Het geheim van Esther.

HERMAN. Het geheim van Esther? Die vrouw heeft geen geheimen. Die vrouw is transparant.

JEANNE. Toen hij het huis is binnengegaan, dacht Claudio dat hij alles over haar wist. Hij is intussen tot de constatacie gekomen dat hij haar helemaal niet kent.

Stilte.

HERMAN. De manier waarop Claudio over Esther praat. De manier waarop hij naar haar kijkt. Er is iets veranderd, maar we weten niet waarom. Zij is en blijft de saaiste vrouw ter wereld.

Stilte.

CLAUDIO. Ik snap het al. Er moet nog een scène aan toegevoegd worden. Een voorafgaande scène die de gedaanteverandering van Claudio rechtvaardigt.

HERMAN. Ik zeg niet dat er iets moet aan toegevoegd worden. Integendeel, er is al te veel. Er is te veel Esther. En wat die röntgenfoto betreft... Waar ik de grootste hekel aan heb is de sentimentele manipulatie van de lezer. Tranen ontlokken bij de lezer, er bestaat niets weerzinwekkender. Alsjeblief Claudio, sla ons niet om de oren met kanker.

CLAUDIO. Een paar dagen eerder, op het bordes. Zij, met een verloren blik richting park, eet een appel. Het is frisjes, zeg ik haar. (*Schrijft.*)

HERMAN. Raf, heb je een minuutje? (*Raf nadert.*) Die keer, toen ik je naar het bord riep... Op 't eind kreeg ik de indruk... Het leek wel alsof je niet begreep welke mijn bedoeling was. Jij houdt van basket?

RAF Jr. Ja. Natuurlijk.

HERMAN. Het is alsof je coach je schot verbetert, of je manier van gooien... 'k Weet niet, ik ken niets van basket.

Hij reikt hem een boek aan. Raf bekijkt het en geeft het door aan Claudio.

RAF Jr. Het was alsof hij me iets duidelijk wou maken, maar eigenlijk had hij niets te vertellen. En dan gaat hij weg en geeft hij me dit. (*Doet Herman na.*) “Niets onderlijnen, de hoekjes niet plooiën en hem niet omgekeerd open laten liggen”.

CLAUDIO. U hebt hem *Brieven uit Berlijn* geleend. Niet te geloven.

HERMAN. Hoe *niet te geloven*? Dat ik hem *Brieven uit Berlijn* heb geleend of dat ik hem een boek heb geleend? Hij is ook mijn leerling. *Brieven uit Berlijn* is het verhaal van een misverstand. De hoofdpersoon voelt zich beledigd, terwijl het slechts om een misver –

JEANNE. Ik heb het gevonden! Eindelijk heb ik het! (*Toont Herman een catalogus.*) Ze hebben het zo vaak over haar, maar hier heeft ze nog nooit geëxposeerd.

HERMAN. Chinese?

JEANNE. Van origine, maar geboren in Los Angeles. Bestudeert de traditie van de kalligrafie vanuit het genderperspectief.

HERMAN. Je weet hoe ik over dat soort perspectieven denk. Of je jongen of meisje bent, homo of hetero, blank of zwart, gewerveld of ongewerveld... Dat soort perspectieven vergeet ik liever wanneer ik naar een Rubens kijk.

JEANNE. Maar wat denk je erover? Voor mijn part is het best toegankelijk voor de gewone toeschouwer.

HERMAN. Welk is het verschil tussen “De Hemel van Shangai 6” en “De Hemel van

Shangāi 7”?

JEANNE. De serie telt geen twee identieke composities. Het betreft oneindig kleine variaties willekeurig gecreëerd door de computer.

HERMAN. Maar stelt het iets voor? Heeft het betekenis?

JEANNE. Het stelt niets voor. Het is puur *zijn*. Tegenover *zijn* staat *bewegen*. Is het niet zo dat het zich aan de toeschouwer opdringt door het manifeste materiële?

HERMAN. De waarheid is dat het ietwat beangstigend lijkt. (*Bladert door de catalogus.*)
Mag ik hem meenemen?

JEANNE. Ja natuurlijk. Neem hem rustig door en weet me te zeggen wat je ervan vindt.

Herman stopt de catalogus in zijn aktetas. Claudio heeft een scène geschreven en geeft ze aan Herman, die ze leest.

CLAUDIO. De deur naar het bordes staat open. Zij, met een verloren blik naar het park, eet een appel. Het is koud.

ESTHER. Ik hou van dit weer. (*Ze bijt in de appel.*)

CLAUDIO. Het park is 's avonds helemaal anders dan overdag. Kinderen die op de schommel spelen, zestigplussers die aan Tai-Chi doen en natuurlijk kleurlingen die hier op elk uur van de dag of de nacht te vinden zijn.

ESTHER. Hier heeft Raf leren lopen. En met Martha brachten we hier alle drie de dag door. Het waren niet dezelfde schommels toen. Die waren van ijzer.

CLAUDIO. Ze wijst naar de schommels. Het avondlicht glijdt over haar arm. Zie je die bank daar? Van hieruit heb ik je deze zomer 's avonds dikwijls zien zitten.

Stilte. Esther legt haar hand op haar schouder alsof ze pijn heeft. Claudio neemt haar bij de arm als om haar te ondersteunen.

ESTHER. Het is mijn wervelkolom. Ik ben geopereerd. Oplapwerk hoor, er is toch niets aan te doen. Ik ga eraan kapot. Het is alsof ik aldoor van de zweep krijg. Ik kan niet lang blijven rechtstaan. Ik kan ook niet lopen. Vroeger ging ik met Raf joggen. Dansen gaat evenmin.

CLAUDIO. Ik denk aan het zeven paar schoenen dat ik in haar kast vond. Met welk paar

zou ze gedanst hebben, toen het nog kon? Ik beeld me in dat ze met het rode paar schoenen danste. Ik beeld me in dat ze in het park danste; blote voeten op gele herfstbladeren.

Claudio raapt de appel op, bijt erin en geeft hem aan Esther.

HERMAN. *Ik beeld me in dat ze in het park danste; blote voeten op gele herfstbladeren.* Had je pas een pot perziken op sap opgelepeld toen je dit pende? Die appel, is dat een symbool? Een verdomd symbool? Of gewoon een appel? *Blote voeten. Gele herfstbladeren.* Wil je eens stoppen om kunstcatalogi vol te pennen? *(Neemt de catalogus van Jeanne en leest.)* Wat zien we in het werk van Feng Tang opduiken? *De stilte. Ergens tussen oost en west ontstaan, verzet deze woordloze existentie zich tegen het geraas van deze wereld, de luide schreeuwers...* en nog wat van dat oeverloos geblaas. Dat woorden voor zoiets gebruikt worden... De slechtste literatuur lees je in catalogi over hedendaagse kunst: wegwerp- poëzie, schunnigheden, chinezerij. Alles voor de verkoop, bekijk de foto maar eens. Het is kunst omdat iemand geschreven heeft dat het kunst is, anders zou het *troep* heten. Kun je je een triestiger opdracht indenken voor een schrijver? Ja, een redevoering opstellen voor de minister van onderwijs: "Neem zo'n 250 woorden en maak er hoop stront van". Mijn vrouw verkoopt dit soort prullen in haar shop. *Het Labyrint van de Minotaurus.* Of: een plaats om in te verdwalen. Het is de erfenis van twee dames met gezond verstand, die een kat een kat noemden. Ze hebben haar gezegd dat ze moet stoppen met kunst voor zieke geesten of de keet gaat dicht. Het bedrog begint al bij de titel: *De Hemel van Shangai.* Je zou het evengoed *De Hemel van Meise* kunnen noemen, of *De Kannibaal van Shangai.* Dit is het slechtst mogelijke pact: artiesten zonder talent en rommelschrijvers. *Ik beeld me in dat ze in het park danste, blote voeten op gele herfstbladeren.* Nee, Claudio, dit is niet de goede manier en dat weet je zo goed als ik.

Stilte.

CLAUDIO. Nog iets?

HERMAN. Dat van die schoenen. Naast melig is deze scène ook bevreemdend. Als ze vóór die van de slaapkamer komt, kan Claudio het zeven paar schoenen nog niet gevonden hebben. Het zou zin hebben als je de verleden tijd had gebruikt: de verteller slaat herinneringen door mekaar, verwacht het gebruik der tijden, als je daarentegen de O.T.T. gebruikt...

Stilte.

CLAUDIO. Verder nog iets?

HERMAN. Die lijstjesmanie van jou. Lijstje van pillen die je in het kastje vindt, lijstje van mensen die je in het park ziet, lijstje van...

CLAUDIO. Dat heb ik geleerd van Scott Fitzgerald: *Teder is de Nacht*.

Stilte.

HERMAN. Heb ik niet gelezen.

CLAUDIO. Het helpt je achter de ogen van je personage te staan. Zijn standpunt te zien. Tussen haakjes, hebt u het artikel van Raf al gelezen? We hebben zitten wedden.

RAF Jr. Tien tegen één dat hij de kloten niet heeft om het te publiceren.

Herman overhandigt Jeanne "De Toorts", die opengeslagen is op de bladzijde met het artikel: "Het Lege Schoolbord".

JEANNE. *Het Lege Schoolbord.*

Ze leest het. Raf Sr. en Esther naderen en lezen mee.

JEANNE. Je hebt hem zijn tekst op het bord doen schrijven en dan heb je de zinnen waar een fout in stond gewist. Je bleef maar vegen tot het bord leeg was. Is het dat wat je gedaan hebt?

HERMAN. Ja.

JEANNE. Dan heeft hij alle redenen om razend kwaad op jou te zijn.

HERMAN. Denk je?

JEANNE. Je hebt hem publiekelijk te kijk gezet, zijn broek tot op zijn enkels...

HERMAN. Luister eens, je weet wat ik denk over symbolische literatuur. Ik heb niets aan symbolen. Voor mij is een appel een appel en een tekst aan bord verbeteren is een tekst aan bord verbeteren.

JEANNE. Je deed het terwijl zijn klasgenoten met hem zaten te lachen.

HERMAN. Goed, misschien had ik moeten stoppen toen ze zijn beginnen lachen.

JEANNE. Dat is toch tamelijk goed geschreven? Of niet? En goed beargumenteerd. Die jongen denkt na.

RAF Jr. Enkele ouders besluiten hun kind van school te halen om het via het internet op te voeden. Wat zou Aristoteles hierover denken? (*Stilte.*) Aristoteles is van mening dat opvoeding te belangrijk is om in handen van ouders te laten. Volgens Aristoteles...

CLAUDIO. Van filosofie val ik in slaap. (*Doet zijn ogen dicht.*) Aristoteles, Gezin, Zerstörung, Vernietiging, Duitsland, Griekenland, China...

HERMAN. Wat voor de drommel is dat nu weer?

CLAUDIO. Het geweten van Claudio. Een innerlijke monoloog.

Stilte.

HERMAN. Je hebt hem dus ontdekt: James Joyce. Niemand heeft ooit meer schade aangericht. Die hoop woorden, is dat het geweten? Kunst moet het licht van de wereld zijn en niet de verwarring vergroten. De twintigste eeuw: twee wereldoorlogen en James Joyce. Je zal hem in mijn bibliotheek niet aantreffen.

RAF Jr. ... waaruit men kan afleiden, volgens Aristoteles, dat men dat soort ouders zou moeten opsluiten.

CLAUDIO. Ik geef je als uitdaging tien vraagstukken. Het eerste: in de driehoek BDE is BD gelijk aan drie meter. DE vier en BE vijf. Bereken de afstand AD als de hoeken op de tekening aangeduid, recht zijn. Hij weet zelfs niet waar hij moet beginnen. Maar hij is een doorbijter en geeft zich niet gewonnen.

RAF Sr. Weten jullie hoe laat het is?

RAF Jr. Die vraagstukken zijn verdomd lastig.

Raf Sr. leest de opgave.

RAF Sr. *(Tot Claudio.)* Je kan blijven slapen, als je die vraagstukken nog wil afwerken.
(Tot Raf Jr.) Hij kan in de kamer van Martha blijven slapen. *(Tot Claudio.)*
Wou je soms iemand bellen?

CLAUDIO. Dank u. Dat is niet nodig. We kunnen tot twaalf uur blijven doorwerken. In de zitkamer brandt nog licht en we horen het lawaai van de tv. Raf brengt me naar de kamer van Martha, wat nu de strijkruimte is.

RAF Jr. Ze zit in Ierland om Engels te leren.

CLAUDIO. Het is de kamer van een meisje van veertien, hoewel Martha er wellicht twintig is. Er is een schap vol Barbies, maar ze zijn... bij de ene ontbreekt een been, bij de andere een oog. Ze zijn allemaal verminkt, de sukkels. Raf leent me een pyjama. Te groot. Hij moet lachen als hij me in die veel te grote pyjama ziet.

RAF Jr. Ik ben benieuwd of je niet eens een zaterdag wil komen basketten. Het is van geen belang of je 't goed kunt of niet, het komt erop aan dat we ons amuseren. Eens goed lachen, de scheids op zijn paard krijgen en na de match iets gaan drinken.

Stilte.

RAF Jr. Bedankt voor je hulp bij het artikel. Je hebt me enorm geholpen. Je hebt bewezen dat je een echte vriend bent. *(Omarmt Claudio.)* Weet je waar ik op dit late uur zin in heb? Ik heb zin om naar buiten te gaan en iets te doen; keet schoppen, bushokjes tegen de grond leggen of zo, omdat het echt mijn kloten begint uit te hangen.

CLAUDIO. Ten slotte gaat hij naar zijn kamer. Ik laat me op het bed vallen en kijk naar het plafond. Ik hoor stemmen in de gang.

RAF Sr. We hadden voor een privéleerkracht moeten zorgen. Nu kan het nog.

ESTHER. Maar voor wiskunde gaat het toch prima.

RAF Sr. Als het nog beter wordt, heeft hij meer tijd voor andere vakken.

CLAUDIO. Het wordt langzaam stil in huis. Ik wacht eventjes voor ik de kamer verlaat. Ik loop op de tast door de gang, tot mijn ogen zich aan de duisternis hebben aangepast. De vier engelen hangen er nog steeds, als vleermuizen tegen de muur gespiegeld. Ik ga de kamer van Raf binnen. *(Hij gaat naar Raf, die ligt te slapen.)* Hij slaapt erg onrustig en beweegt voortdurend. *(Hij dekt Raf toe.)*

HERMAN. Nee, dit is niet geloofwaardig. Jammer, want het beeld is sterk: Claudio die 's nachts door het huis sluipt, als een engel of een vampier, terwijl zij liggen te slapen. Het is sterk, maar niet geloofwaardig.

CLAUDIO. Het is misschien niet geloofwaardig, maar het is wel de waarheid. Dit is wat is gebeurd.

HERMAN. Als het niet geloofwaardig is, is het niets waard, ook al is het de waarheid.

Claudio verscheurt zijn opstel. Pauze. Herman raapt de stukken op en leest.

CLAUDIO. Ik ga de slaapkamer van het echtpaar binnen. Op zijn nachtkastje: *Basket toegepast in het Management* en: *Confucius toegepast in het Management*. Op het hare: *De Bouw van de Chinese Muur*. *(Hij nadert Raf Sr. en Esther.)* Hij slaapt met zijn armen rond haar middel geslagen. Hij ademt moeilijk. Zij glimlacht. Ze heeft een heel bleke huid. Haar voeten zijn als die van een klein meisje. *(Zijn hand wil haar voeten aanraken.)*

JEANNE. Heb jij dan voor niemand respect? Het gaat hier over een gast van zeventien. Als je echt om hem bekommerd bent, zou je hem uit dat huis moeten halen voor hij zichzelf schade berokkent. Ik heb het je van in het begin gezegd: dit zal niet stoppen voor iemand hem een flink pak rammel verkoopt.

HERMAN. Je bent te ver gegaan. Het ogenblik is gekomen om ermee te stoppen.

CLAUDIO. U wil dat ik ermee stop?

HERMAN. Geen letter meer.

CLAUDIO. U bent het die me zover gekregen heeft. Die morgen stond ik op het punt om mijn boeken weg te gooien en er hals over kop vandoor te gaan. Iedere nieuwe

les was ondraaglijker dan de vorige. Maar u wou dat we dat opstel schreven. U wou dat we het schreven en nu kan ik niet meer stoppen.

HERMAN. Kan je niet stoppen met schrijven? Wel, schrijf dan. Over je eigen familie bijvoorbeeld.

CLAUDIO. Deze personages bevalen me. Ik moet over hen verder kunnen schrijven.

HERMAN. In dat geval ben ik niet van plan om je verder te lezen.

Claudio haalt enkele pagina's boven, legt ze voor Herman neer en gaat weg. Ten slotte neemt Herman ze en begint hij te lezen.

ESTHER. Wat scheelt er? Blijven ze lastig doen over die Chinees?

RAF Sr. Het zal erop neerkomen dat het mijn schuld is dat hij niet getekend heeft.

ESTHER. Jouw schuld?

Stilte.

RAF Sr. Die avond zaten we na het eten in een bar en Jefke, die al redelijk wat ophad, begon boel te zoeken. Hij kreeg ruzie met een meid en 't scheelde niet veel of die kreeg een paar patsen in 't midden van de dansvloer. Ik trok hem zo goed en zo kwaad als het ging weg, anders had ik misschien in de klappen kunnen delen. Het resultaat is dat ik hem slecht behandeld zou hebben en dat hij daarom niet wou tekenen.

ESTHER. Jullie waren in een bar?

RAF Sr. Hij wou er nog eentje drinken.

ESTHER. Hoe wist jij dat die bar er was? Was je er al eerder geweest?

RAF Sr. Van mijn leven niet.

ESTHER. Hoe wist je dat dan?

RAF Sr. Je weet toch ook dat dat soort wijken bestaat.

Stilte.

RAF Sr. Zo gaat dat. Je moet je vennoot tevreden houden. Er zijn mensen die naar het Jubelpark willen, anderen naar het Koning Boudewijnstadion, maar er zitten

ook een paar zwijnen tussen.

ESTHER. Maar naar een hoerenkast gaan, vennoot of niet, dat snap ik niet. Dat gaat er bij mij gewoon niet in.

RAF Sr. Het was geen hoerenkast. Het was een bar waar vrouwen komen.

ESTHER. Een bar vol vrouwen. Alsjeblieft, zeg!

RAF Sr. Ik ben daar nooit eerder geweest. Ik ga niet naar dat soort etablissementen. Martin wel, die is dat gewend. Ik niet. Uit collegialiteit kon ik niet weigeren en ik viel in de prijzen.

ESTHER. Straks ga je me nog vertellen dat je tegen je zin bent gegaan. Je hebt niet gedronken, je hebt niet gedanst... Of wel? Je hebt wel gedanst?

RAF Sr. Ik heb twee glazen gedronken, uit collegialiteit.

CLAUDIO. Zij zet de tv aan, het geluid op maximum. Hij gaat naar het bordes om er eentje op te steken. Het grote ogenblik is aangebroken. Ik weet dat dit het grote ogenblik is, maar voor de allereerste keer sinds alles begon, ben ik bang.

Claudio geeft Esther een blad papier en gaat weg. Esther leest.

JEANNE. Ik weet niet welke offerte ik voor deze kunstenaress moet opstellen. Neem nu dit werk, bijvoorbeeld. Zeshonderd?

HERMAN. Zeshonderd? Wie wil daar nu zeshonderd voor geven?

JEANNE. Dat is het probleem: de prijs. En als het maar zestig kostte?

HERMAN. Als het maar zestig kostte? Zelfs dat zou nog te duur zijn. Als het nu nog zes euro was... Heb je nog aan de Chinezen gedacht? De echte, die uit China.

JEANNE. De echte Chinezen uit China?

HERMAN. De echte Chinezen uit China fabriceren dat voor jou honderd keer goedkoper. Ze zullen het uit je handen komen trekken. Avant-garde voor ieders beurs! Avant-garde voor slechts zes euro! Die Jefke, de vriend van Raf de vader, kan alles kopiëren. Geen getrouwe kopie, dat is illegaal, maar door kleine detailverschillen of door de titel te veranderen. Want dat is van cruciaal belang: de titel.

CLAUDIO. Een blad wasemt per uur twee milligram water per vierkante centimeter uit.

De randen van het blad worden begrensd door de curven van de vergelijkingen $y = 5x$ tot de halve macht en $y = \text{een vijfde } x^2$, waarbij x en y uitgedrukt worden in centimeters. Bereken de hoeveelheid water die per dag door het blad uitgewasemd wordt. Terwijl Raf zich bezighoudt met water dat door een blad wordt uitgewasemd, ga ik een glas fris water zoeken. Ik sta met het ijs in mijn handen wanneer zij de keuken binnenkomt. Ze kijkt me niet aan. Ze schenkt zichzelf een Martini in. De ijsblokjes glijden uit mijn hand.

ESTHER. *Zelfs de regen danst niet zo blootsvoets.* Wat betekent dat?

CLAUDIO. Het betekent niets. Het is wat je voelt. Het effect dat het heeft bij wie het leest.

ESTHER. Ik kon niet slapen. *(Ze bekijkt het blad papier dat Claudio haar gaf.) Zelfs de regen danst niet zo blootsvoets...* Mijn zoon heeft veel voor jou gedaan. En Raf heeft sympathie voor je opgevat. Kun je je voorstellen dat ze dit lezen?

CLAUDIO. Ik heb het niet voor hen geschreven.

ESTHER. Als ze dit lezen, maken ze je kapot. Ik denk dat ik de rest wel snap, maar dat van die regen... Ik weet niet waar je naar refereert. *Zelfs de regen danst niet zo blootsvoets.*

Er rolt een traan over haar wang. Claudio droogt ze.

HERMAN. Schurk. Dus dat was het dat je haar gegeven hebt: een gedicht. Nog nooit in haar leven werd voor die vrouw een gedicht geschreven. Je maakt gewoon misbruik. Die mensen zijn zo goed als analfabeet. In dat huis vind je geen gram poëzie. Laat een vers op hen los en het is alsof een bom ontploft. Ze herkennen niet het minste symbool, zelfs al zitten ze er met hun neus bovenop. *Zelfs de regen danst niet zo blootsvoets.* Heb je het over die vrouw? Je kan over haar zo toch niet blijven doorgaan?

CLAUDIO. Ik zie haar nu helemaal anders.

HERMAN. Ik snap het al. Onze jonge beeldenstormer heeft zijn zinnen op de middenklasse gezet.

CLAUDIO. U hebt gezegd dat ik ze van dichtbij moest bekijken, zonder vooroordelen. Ik ga Esther uit dat huis halen.

HERMAN. Denk je niet dat haar geur, haar manier van spreken gewoon ridicuul zijn? Ga je werk zoeken, een kredietaanvraag indienen om haar een chalet te kopen met een grote zithoek? (*Claudio staat recht.*) Laat je niet misleiden door je eigen woorden. En wat dat vers betreft: het is a) slecht en b) plagiaat.

Claudio gaat terug naar Esther.

ESTHER. Ik snap de rest wel, maar dat van die regen... *Zelfs de regen danst niet zo blootsvoets.*

Er rolt een traan over haar wang. Claudio droogt ze. Ze zoenen mekaar.

JEANNE. Hoe is 't met Claudio?

HERMAN. Goed, veronderstel ik.

JEANNE. Lang geleden dat je me nog iets van hem gegeven hebt.

HERMAN. Vijf dagen. Sinds donderdag laat hij niets meer van zich horen. Beter zo. Die jongen heeft me zwaar teleurgesteld. Het begon nochtans goed: *de onmiskenbare geur van de vrouw uit de middenklasse.* Echt een ontgoocheling.

JEANNE. Ik heb ze gezien, de twee Raffen. En Esther.

HERMAN. Waar?

JEANNE. Ik zat in mijn wagen tegenover het huis. Ik zag de jongen. En daarna kwamen zij. Ze waren aan 't discuten. Ik dacht dat ze mooier was.

HERMAN. Kom binnen, alsjeblieft. (*Hij nodigt Raf Sr. uit om plaats te nemen.*) Ja, zeg maar.

RAF Sr. Het is in verband met dat artikel van Rafael. (*Hij haalt "De Toorts" boven.*)

HERMAN. Ach ja, dat artikel. Maak u geen zorgen, ik ben het al vergeten.

RAF Sr. Ik kon het niet geloven toen ik het las. Hij had me niets gezegd, ook al vond ik dat hij zich nogal eigenaardig gedroeg. Je ziet zo dat die hele toestand een diepe indruk op hem heeft gemaakt. Mijn vrouw vindt het niet belangrijk, maar ik heb haar gezegd dat het om de symbolische betekenis gaat. Hij staat daar en dat bord wordt alsmaar leger. Symbolisch. (*Stilte.*) Wat ik zou willen... Wat ik geloof dat Raf verdient... U hebt hem publiekelijk geaffronteerd. Hij

verdient het dat u zich verontschuldigt in het bijzijn van zijn klasgenoten.

RAF Jr. Tijdens een match verkoopt een speler van het rivaliserende team, iemand van jouw team een mep en die is geblesseerd. Wat raadt Immanuel Kant je dan aan? Hé? Wat raadt hij je aan?

CLAUDIO. Geen flauw benul.

RAF Jr. Zeker van dat Kant zal zeggen dat je kwaad niet met kwaad mag vergelden. En Heraclitos en Sint Augustinus, dat wraak een slechte leermeester is. Maar als ze aan iemand van mijn team komen, dan krijgen ze een mep. Als ze aan mijn vader komen, bijvoorbeeld. Mijn vader en ik, wij vormen een hecht team. *(Stilte.)* Nadat je gisteren was vertrokken, heb ik je gevolgd. Ik weet waar je woont. Ik zag je met een vent, voor het raam.

CLAUDIO. Je verwacht me met iemand anders.

RAF Jr. Een magere vent, met een bril. En er scheelt wat aan zijn huid. Wat scheelt er aan je ouwe zijn huid? *(Stilte.)* Aan Kant, daar veeg ik mijn kloten aan. En aan Seneca en Thomas van Aquino. Maar als zo'n stuk wijsneus mijn vader iets wil aandoen, dan krijgt die wijsneus op zijn bakkes. En zijn vader ook. Dat is mijn filosofie. De filosofie van Rafael De Jonghe. *(Stilte.)* Goed. Genoeg filosofie. Dan gaan we nu de imaginaire getallen eens herhalen. Het laatste lessenpakket van onze cursus: de imaginaire getallen. En als je je kont van deze stoel durft opheffen, ga je je eigen notities opvreten. Gesnopen, dichtertje? Ze zitten er eindelijk in, die smerige imaginaire getallen. Het is zoals spelen zonder bal. *(Hij beweegt als een basketter zonder bal.)* Het belangrijkste bij basket is dat je zonder bal speelt. *(Hij draait rond Claudio, terwijl hij de arm aldoor plooit.)*

HERMAN. Wat is er met dat oog gebeurd?

CLAUDIO. U wou me spreken?

HERMAN. Je hebt me al tien dagen niets meer gegeven. Ben je nog steeds zo gepikeerd?

CLAUDIO. Ik geef het op.

HERMAN. Ga je niet meer naar het huis?

CLAUDIO. Ik houd me alleen nog met studeren bezig. Wiskunde. Wiskunde stelt me nooit teleur.

HERMAN. Maar je kan het toch niet zo laten? Je moet toch zorgen voor een einde.

CLAUDIO. Optie A: de Raffen vermoorden Claudio. Optie B: Claudio vermoordt de Raffen en blijft bij Esther in het huis. Optie C: Esther steekt het huis in de fik met die drie snuiters erin. Kies maar uit en schrijf het zelf.

HERMAN. Dat zal ik zeker doen als jij het niet van plan bent. Weet je welke de twee kenmerken zijn van een goed einde? De lezer moet kunnen zeggen: *dit had ik totaal niet verwacht* en ook: *natuurlijk, het kon gewoon niet anders eindigen*. Dat is een goed einde. Noodzakelijk en onvoorspelbaar. Onvermijdelijk en verrassend. Daar moet je naar op zoek, een einde dat de lezer troost, of hem gekwetst achterlaat. Of durf je niet? Durf je het niet afwerken? Heb je liever dat ik het doe?

Claudio wil gaan, maar keert terug.

CLAUDIO. Optie D: Esther herhaalt voortdurend: *Zelfs de regen danst niet zo blootsvoets... Zelfs de regen danst niet zo blootsvoets...* Het leven wordt voor haar ondraaglijk in dat vreselijke huis, samen met haar vreselijke echtgenoot en haar vreselijke zoon. Alles is zinloos, ze voelt dat ze stikt, ze gaat naar het bordes. Ze ziet hem. Hij zit op de bank in het park op haar te wachten. Ze snelt de trap af, loopt naar hem toe. Ze zoenen.

HERMAN. Als je dat durft schrijven, wacht je een schorsing.

Claudio af.

HERMAN. *(Alsof hij een tekst inoefent.)* Enkele dagen geleden, toen ik Rafael De Jonghe confronteerde met zijn syntactische en inhoudelijke fouten, heb ik me wellicht vergist toen ik ervoor koos... toen ik uw klasgenoot Rafael De Jonghe de dag daarop naar het bord zond, kon ik de draagwijdte...

JEANNE. Hulp nodig?

Stilte. Herman gaat zitten.

JEANNE. Ik probeer me voor te stellen hoe Raf zich voelde toen hij voor dat lege bord

stond.

HERMAN. Ik probeer me voor te stellen hoe Raf zich voelde toen hij voor dat lege bord stond.

JEANNE. Raf, ik moet je mijn excuses aanbieden.

HERMAN. Jeanne, alsjeblieft...

JEANNE. Raf, ik moet je mijn excuses aanbieden.

Stilte.

HERMAN. Ik probeer me voor te stellen hoe Raf zich voelde toen hij voor dat lege bord stond. Raf, ik moet je mijn excuses aanbieden.

ESTHER. (*Alsof ze een tekst inoefent.*) Raf, ik heb eens nagedacht over jou en mij, over het leven dat we leiden... Het is beter dat ik het je zonder omwegen zeg... Raf, de laatste tijd, eigenlijk al jaren, zijn jij en ik...

Raf Sr. komt thuis van kantoor. Esther wil met hem praten. Raf Sr. komt naar haar.

RAF Sr. Hij heeft de rekening van die Chinees nog eens bovengehaald waar iedereen bijstond. Ik stond op het punt om zijn 370 € in zijn smoel te gooien. Ik heb het niet gedaan.

ESTHER. En maar goed ook.

RAF Sr. Ik heb zijn auto wat geblutst.

ESTHER. Die van Martin?

RAF Sr. In 't naar buiten gaan. Ik zag hem daar geparkeerd staan en...

ESTHER. Maar Raf toch... Hebben ze je gezien?

RAF Sr. Weet ik niet. Ik denk van niet. Maar zoals er tegenwoordig overal camera's hangen...

Stilte.

ESTHER. We hebben spaargeld... We komen wel rond tot je wat anders vindt. Ik kan gaan werken. Als ons huis verkocht moet worden, dan moet het maar.

Ze wil Raf Sr. zoenen, maar dat lukt niet zo goed.

CLAUDIO. Zoenen lukt niet zo goed. Vannacht liggen ze niet zo goed in mekaars armen. Ze slapen ook niet zo goed. Ik slaap ook niet zo goed, want vandaag is anders, vandaag volgt de ontknoping. Ik sta op om zeven uur, zoals alle dagen, ik maak het ontbijt van mijn vader klaar en om acht uur ga ik het huis uit, zoals alle dagen, maar ik weet dat ik vandaag een einde moet vinden, noodzakelijk en onvoorspelbaar, onvermijdelijk en verrassend. Het is woensdag. Om tien voor half negen heb ik geschiedenis, om tien na negen Engels, om tien uur twintig minuten onderbreking. Dan wiskunde en om tien na elf Nederlandse literatuur. Maar ik neem mijn boekentas en wandel de andere richting uit, op zoek naar een ontknoping. De boekentas is zwaar, maar ze heeft wieltjes als een bus, en even voor half negen sta ik voor de twee pancartes: *Het Labyrint van de Minotaurus* en *Te Huur*. Zij is binnen, maar voor negenen doet ze niet open. Wanneer ik naar binnen ga, voel ik dat ze me direct herkent, ook al heeft ze me nooit eerder ontmoet. Ik voel dat ze heel wat over me weet, maar ik zo goed als niets over haar. Goed, ik weet iets. Ik weet met welk soort man ze getrouwd is. Ik weet dat ze geen kinderen heeft. Ik weet wat haar man denkt over alles waar zij zich mee omringt: *flauwe kul, kunst voor zieke geesten*.

JEANNE. Moet je niet op school zijn?

CLAUDIO. Ik ga niet meer naar school. Ik heb het opgegeven.

JEANNE. Heb je je studies opgegeven? Mogen we dan misschien weten wat je van plan bent?

CLAUDIO. Ik kan mijn centen verdienen door privéles te geven. De mensen hebben problemen met wiskunde.

JEANNE. Je kan je studie toch niet zomaar opgeven. Dat ga je je nog beklagen.

CLAUDIO. Ik kan ook catalogi samenstellen over moderne kunst. Mijn leraar Nederlands zegt dat dat het enige is waar ik toe in staat ben.

Hij bestudeert een kunstwerk. Leest de titel.

CLAUDIO. *De Hemel van Shangai 5*. Weet u wat ik zie in deze... voorstellingen? De stilte.

Voor deze woordloze voorstellingen houdt het geraas van de wereld op, stopt het oorverdovende geschreeuw...

JEANNE. Ik heb er niet één verkocht. Niet één!

CLAUDIO. Zou u dergelijke dingen in uw huis hangen?

JEANNE. Mijn man houdt er niet van.

CLAUDIO. De mensen vragen niet naar kunst. De mensen willen decoratie. Dat is wat de mensen willen.

Hij geeft haar het tijdschrift "Huis en Tuin" van Esther.

JEANNE. *(Wijst naar de boekentas.)* Ga je op reis?

CLAUDIO. Dit is voor mijn leerkracht Nederlands. Ik weet niet waar hij woont, maar hij heeft me eens verteld dat zijn vrouw een winkel had: *Het Labyrint van de Minotaurus*. Nooit gedacht om de naam te veranderen? Het schrikt af.

JEANNE. Je mag ze hier laten. Of ga naar school en geef ze hem daar.

CLAUDIO. Ik breng het liever naar hem thuis. U weet dat hij van verrassingen houdt.

Stilte. Jeanne wijst naar het werk "Hemel van Shangai 5".

JEANNE. Help je me dit naar mijn wagen dragen?

CLAUDIO. Ik ga naast haar zitten. De hele weg lang zegt ze geen woord.

Herman komt de klas binnen. Hij richt zich tot het publiek alsof het zijn leerlingen betreft.

HERMAN. Ik probeer me voor te stellen hoe Raf zich voelde toen hij voor dat lege bord stond. *(Stilte.)* Raf... *(Stilte.)* Raf, het probleem is de perceptie: je probeert iemand te helpen, maar de andere ziet het als een belediging. Alles hangt af van de perceptie. Soms vraag ik me af: hoe zou *Moby Dick* zijn als de verteller Kapitein Achab was? Hoe zou het dan aflopen? Ah! Een eenzame dood na een eenzaam bestaan! Ik blijf je achtervolgen al moesten ze me op uw lijf vastbinden, vervloekte walvis! Hier! Zo gooi ik mijn harpoen! *(Doet alsof hij een harpoen gooit naar een walvis. Stilte.)* Goed, aan het werk. Neem je boek pagina 95.

JEANNE. Doe gerust.

CLAUDIO. Het riekt hier naar boeken, overal liggen boeken rondgestrooid, het is een labyrint van boeken. Ik volg Jeanne naar de bibliotheek. Ik doe mijn boekentas open en haal er de boeken uit. Zij helpt me ze in de rekken te schikken. Dat is niet gemakkelijk, want ze staan per thema. Intussen babbelen we wat. Over wiskunde, hoe ze Herman leerde kennen, de boeken die zij graag leest.

JEANNE. De Russen in geen geval. Die zijn zo zwaar op de hand. Van *Anna Karenina* heb ik misschien tien pagina's gelezen. De eerste vijf en de laatste vijf. Word jij er niet tureluurs van, van al die boeken? Herman, die voelt zich hier als Noë op zijn ark. Daarbuiten is er alleen de zondvloed. Toen hij zo oud was als jij, was hij zo al. Jij doet me veel aan hem denken. Je houdt van lezen, schrijven. Wat ga jij nog vreselijk ongelukkig worden!

CLAUDIO. De telefoon rinkelt. Het is hij. Jeanne zegt niet dat ik bij haar ben, in zijn huis. Ze nodigt me uit voor het eten. Na het eten laat ze zich in de sofa vallen en doet ze een dutje. Ik schrijf dit allemaal terwijl ik naast haar zit, en zij slaapt. Ze heeft heel bleke voeten.

Hij legt zijn opstel aan Jeannes voeten neer en verdwijnt op de toppen van zijn tenen. Zodra Jeanne wakker wordt, leest ze het opstel van Claudio. Herman komt binnen met zijn boekentas.

HERMAN. Ik heb het dan toch gedaan. Het viel me zwaar, maar ik heb het gedaan. “Ik heb erover nagedacht hoe Raf zich zou voelen”... Claudio is hier geweest, of niet?

JEANNE. Hoe weet jij dat?

Herman ziet de boeken die ontleend werden en die terug zijn.

JEANNE. Hij heeft dit voor jou achtergelaten.

Ze geeft hem het jongste opstel van Claudio. Herman leest in stilte. Intussen hangt Jeanne “De Hemel van Shanghai 5” aan de muur.

HERMAN. Wat is dat voor iets?

JEANNE. *De Hemel van Shangai 5.*

HERMAN. En moet dat daar hangen, in het zicht van Dostojevski?

JEANNE. Zeker.

Stilte. Herman neemt het hoopje opstellen, voegt de laatste erbij en gaat weg. Claudio zit op zijn bank in het park. Esther komt op. Stilte.

ESTHER. Ik heb je vanaf het bordes zien zitten. *(Pauze.)* Ik zou je dit willen teruggeven. Ik weet niet wat ik er moet mee aanvangen. Weggooien wou ik niet.

Ze geeft het gedicht terug. Stilte. Esther omhelst Claudio als een moeder. In de omhelzing lijkt het alsof ze beginnen dansen. Maar Esther maakt zich van hem los en gaat vanwaar ze gekomen is. Pauze. Van zodra hij Herman ziet, droogt Claudio zijn tranen. Stilte.

CLAUDIO. Hebt u al gezien hoeveel ramen je van hieruit kan zien? Hoeveel mensen? Ik kom hier zitten en ik denk: hoe zou het leven zijn in dat huis? Daar bijvoorbeeld, bij die twee daar.

HERMAN. Die zijn aan het ruziën. Twee zussen die krakelen over een erfenis?

CLAUDIO. Twee lesbo's die op het punt staan uit mekaar te gaan?

HERMAN. Twee zussen die ruziën over hun herenhuis. De blonde wil het verkopen, de brunette wil er niet over horen. Ze slaan mekaar om de oren met het verleden.

CLAUDIO. Twee lesbo's. Dertig jaar samenzijn naar de kloten omdat de blonde aanpapt met haar reumatologe. De brunette zegt: "En zeggen dat ik haar aan jou heb voorgesteld." Let op haar handen. *(Beweegt imiterend de handen.)* "En zeggen dat ik haar aan jou heb voorgesteld! Nu snap ik waarom je niet wou dat ik je naar het consult vergezelde!"

HERMAN. Maar nee! *(Beweegt imiterend de handen.)* Ze zegt: "Het huis was van onze pa! Na alle moeite die hij gedaan heeft om het te bewaren!"

CLAUDIO. Het ligt op de derde rechts.

HERMAN. Vergeet het. Ik denk niet dat die een leerkracht wiskunde nodig hebben.

CLAUDIO. Ze zullen wel iets nodig hebben. Er is altijd een manier om binnen te geraken.

Er is altijd een manier om in om het even welk huis binnen te geraken.

Stilte. Herman geeft het hele pakje opstellen aan Claudio terug.

HERMAN. Het einde is gewoon slecht. Verander het.

CLAUDIO. Dit is niet het einde. *"Wordt vervolgd"*

HERMAN. Kom niet meer in de buurt van mijn huis.

CLAUDIO. In uw bibliotheek heb ik boeken gezien van James Joyce. Ik vraag me af welke titel hij er zou aan geven. *De Imaginaire Getallen? Het lege Schoolbord? Het Labyrint van de Minotaurus?*

HERMAN. Durf niet meer in de buurt van mijn vrouw komen. Als je nog eens in haar buurt komt, maak ik je kapot.

CLAUDIO. Toen ik u leerde kennen, had ik zin om te weten hoe u leeft. Vanaf de eerste les. Hoe zou het zijn in het huis van die gast? Wie kan er met zo'n vent samenleven? Zou hij een vrouw hebben die gek genoeg is, een braaf mens dat zo getikt is dat ze...

Herman geeft Claudio een paar fikse meppen. Stilte.

CLAUDIO. 't Is in orde, meester. Dit wordt het einde.

Hij maakt een gebaar, waarop een black-out volgt.

* * * * *

Noten van de vertaler.

- * *Cartas de Berlin (Brieven uit Berlijn)* is een roman van Rafael Sierra. Er bestaat bij mijn weten geen Nederlandse vertaling.
- * *Zelfs de regen danst niet zo blootsvoets...* is geen vers uit een bestaand gedicht.
- * Ik vertaalde eerder HIMMELWEG van dezelfde auteur.

Juan MAYORGA

werd geboren in Madrid in 1965.

Hij is dramaturg, filosoof en wiskundige.

Hij is een van de meest gespeelde Spaanse auteurs van zijn generatie.

Zijn werken werden vertaald van het Arabisch tot het Turks.

Zijn werken werden in meer dan 30 talen vertaald.

Hij behaalde zowat dertien prijzen.

In 2007 ontving hij in Spanje de Nationale Prijs voor Theater.

Juan Mayorga is professor wiskunde en doceert dramaturgie en filosofie aan de Koninklijke Hogeschool voor Dramatische Kunst in Madrid.

De Jongen op de laatste Bank

Hoeveel mensen zouden niet eens het dak van andermans huis willen optillen om naar binnen te gluren? Om te zien hoe de andere leeft en werkt. Hoe hij problemen creëert en oplost. (En hoe hij problemen krijgt met de indringer!)

Dat doet Claudio, die er met een voorwendsel in slaagt het huis van zijn schoolvriend Raf binnen te dringen. Meteen neemt hij de toeschouwer mee, die zich wellicht ongemakkelijk gaat voelen bij zoveel voyeurisme en zich afvraagt hoe dit moet eindigen.

De Jongen op de laatste Bank is een zeer sterke tekst, gelaagd, met dubbele bodems en cinematografische effecten die de toeschouwer geen adempauze zullen laten.